

**ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİK ESASLARI ANABİLİM DALI**

**HEMŞİRELERDE TEKNOLOJİ
ETKİLEŞİMİNE YAKINLIK İLE DİJİTAL
OKURYAZARLIK ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esra Bakırcı

DANIŞMAN

Doç. Dr. Ceyda BAŞOĞUL

Adıyaman/2025

T.C.
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİK ESASLARI ANABİLİM DALI

HEMŞİRELERDE TEKNOLOJİ ETKİLEŞİMİNE YAKINLIK İLE
DİJİTAL OKURYAZARLIK ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ESRA BAKIRCI

DANIŞMAN
DOÇ. DR. CEYDA BAŞOĞUL

ADİYAMAN, 2025

ÖZET

HEMŞİRELERDE TEKNOLOJİ ETKİLEŞİMİNE YAKINLIK İLE DİJİTAL OKURYAZARLIK ARASINDAKİ İLİŞKİ

Esra BAKIRCI

Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı

Adıyaman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Haziran 2025, Sayfa: 54

Danışman: Doç. Dr. Ceyda BAŞOĞUL

Günümüz sağlık sisteminde dijital teknolojilerin giderek artan kullanımı, hemşirelerin dijital araçları etkin biçimde kullanmalarını ve bu alandaki yetkinliklerini artırmalarını zorunlu kılmaktadır. Bu araştırmanın amacı, hemşirelerin teknoloji etkileşimine yakınlık düzeyleri ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte desenlenen bu çalışma, Adıyaman ilinde bir devlet hastanesinde görev yapan ve çalışmaya gönüllü katılım sağlayan 234 katılımcı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, Hemşire Tanıtım Formu, Dijital Okuryazarlık Ölçeği (DOÖ) ve Teknoloji Etkileşimine Yakınlık Ölçeği (TEYÖ) veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 22.0 programı ile analiz edilmiş, normallik testi olarak Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu çarpıklık ve basıklık katsayılarıyla da değerlendirilmiş, analizlere parametrik testlerle devam edilmiştir. Tanımlayıcı istatistiklere göre DOÖ puan ortalaması $64,38 \pm 9,53$; TEYÖ puan ortalaması ise $40,79 \pm 5,84$ olarak bulunmuştur. İlişki analizinde Pearson korelasyon testi yapılmış ve dijital okuryazarlık ile teknoloji etkileşimine yakınlık arasında pozitif yönlü, anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=0,579$; $p<0,001$).

Sonuç olarak hemşirelerin teknoloji etkileşimine yakınlık düzeyleri ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasında güçlü ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu doğrultuda, sağlık kurumlarında görevli hemşirelerin dijital becerilerinin artırılması amacıyla sürekli ve uygulamalı eğitim programlarının oluşturulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital okuryazarlık; Teknoloji etkileşimi; Hemşirelik; Eğitim programları.

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN TECHNOLOGY INTERACTION PROXIMITY AND DIGITAL LITERACY AMONG NURSES

Esra BAKIRCI

Department of Fundamentals of Nursing

Adiyaman University, Graduate Education Institute, June 2025, Page: 54

Assoc. Prof. Dr. Ceyda BAŞOĞUL

The increasing use of digital technologies in today's healthcare system necessitates that nurses effectively utilize digital tools and enhance their competencies in this field. The aim of this study is to examine the relationship between nurses' levels of technology interaction proximity and their levels of digital literacy. This descriptive and correlational study was conducted with 234 nurses working in a state hospital in Adiyaman who voluntarily participated in the research. The Nurse Information Form, the Digital Literacy Scale (DLS), and the Technology Interaction Proximity Scale (TIPS) were used as data collection tools. Data were analyzed using SPSS 22.0, and the Kolmogorov-Smirnov test was employed for normality testing. The normal distribution of the data was also evaluated through skewness and kurtosis coefficients, and analyses were continued with parametric tests. According to the descriptive statistics, the mean DLS score was 64.38 ± 9.53 , while the mean TIPS score was 40.79 ± 5.84 . Pearson correlation analysis revealed a positive and significant relationship between digital literacy and technology interaction proximity ($r=0.615$; $p<0.05$).

In conclusion, there is a strong and significant relationship between nurses' levels of technology interaction proximity and their digital literacy. Accordingly, it is recommended that continuous and practice-based training programs be developed to enhance the digital skills of nurses working in healthcare institutions.

Keywords: Digital literacy; Technology interaction; Nursing; Educational programs.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca bana değerli zamanını ayıran, bilgi, tecrübe ve emeklerini esirgemeyen, özveri ve sabır ile en büyük desteği veren değerli danışmanım sayın **Doç. Dr. Ceyda BAŞOĞUL’a**,

Hayatımın her saniyesinde sayısız emek ve fedakarlığı olan her daim koşulsuz sevgi, destek ve inançlarını hissettiğim canım annem **Sevda BAKIRCI**, canım babam **Derviş BAKIRCI’ya**,

Araştırmaya gönüllü olarak katılan ve değerli zamanlarını ayıran Kahta Devlet Hastanesi’nde çalışan **değerli hemşire arkadaşlarıma** sonsuz teşekkür eder, sevgi ve saygılarımı sunarım.

Esra BAKIRCI

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Adıyaman Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

İmza

Esra BAKIRCI

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
BAŞLIK SAYFASI.....	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	2
1.2. Araştırmanın Soruları.....	2
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	3
2.1. Teknoloji.....	3
2.2. Dijitalleşme Kavramı.....	4
2.3. Dijital Teknolojiler	7
2.4. Hemşirelikte Dijitalleşme	8
2.5. Hemşirelikte Sosyal Medya Kullanımı	10
2.6. Hemşirelerde Teknoloji Etkileşimi.....	11
2.7. Hizmet Kavramı.....	12
2.7.1. Sağlık hizmetleri.....	12
2.8. Okuryazarlık Kavramı.....	16
2.9. Dijital Okuryazarlık Kavramı	18
2.9.1. Dijital okuryazarlık becerileri.....	19
2.9.2. Dijital okuryazarlığın etkileri	21
2.9.3. Dijital okuryazarlık eğitimi	23
2.9.4. Dijital okuryazarlık ve sağlık hizmetleri.....	24
2.9.5. Dijital okuryazarlık ve hasta bakımı	25
2.9.6. Dijital okuryazarlık ve profesyonel gelişim	26
3. YÖNTEM VE BULGULAR.....	27
3.1. Araştırmanın Tasarımı.....	27

3.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı	27
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	27
3.4. Araştırmaya Dâhil Edilme ve Dışlanma Kriterleri	28
3.5. Veri Toplama Araçları	28
3.5.1. Hemşire tanıtım formu	28
3.5.2. Teknoloji Etkileşimine Yakınlık Ölçeği (TEYÖ)	28
3.5.3. Dijital Okuryazarlık Ölçeği (DOÖ)	29
3.6. Verilerin Toplanması.....	30
3.7. Araştırmanın Etik Yönü	30
3.8. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	30
3.9. Verilerin Analizi.....	31
4. BULGULAR	32
5. TARTIŞMA.....	40
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	43
6.1. Sonuç.....	43
6.2. Öneriler.....	44
KAYNAKÇA.....	46
EKLER	55
ÖZGEÇMİŞ	59

TABLÖLAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 4.1. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri (N=234).....	32
Tablo 4.2. Katılımcıların teknoloji kullanımı ve eğitim alma durumu ile ilgili bulgular	33
Tablo 4.3. TEYÖ ve dijital okuryazarlık ölçeği ölçeklerin puan ortalamaları	34
Tablo 4.4. Teknoloji Etkileşimine Yakınlık (TEYÖ) ve dijital okuryazarlık puan ortalamalarının demografik değişkenlere göre dağılımı.....	35
Tablo 4.5. Yaş Gruplarına Göre Dijital Okuryazarlık (DOÖ) ve Teknoloji Etkileşimine Yakınlık (TEYÖ) sonuçları	35
Tablo 4.6. Eğitim Düzeyine Göre Dijital Okuryazarlık (DOÖ) ve Teknoloji Etkileşimine Yakınlık (TEYÖ) sonuçları	36
Tablo 4.7. Meslekte Çalışma Süresine Göre Dijital Okuryazarlık (DOÖ) ve Teknoloji Etkileşimine Yakınlık (TEYÖ) sonuçları	37
Tablo 4.8. Görev Yapılan Birime Göre Dijital Okuryazarlık (DOÖ) ve Teknoloji Etkileşimine Yakınlık (TEYÖ) sonuçları	38
Tablo 4.9. Teknoloji Etkileşimine Yakınlık (TEYÖ) ile dijital okuryazarlık puan ortalamaları arasındaki pearson korelasyon analizi	39
Tablo 4.10. Teknoloji Etkileşimine Yakınlık (TEYÖ) üzerine çoklu doğrusal regresyon sonuçları.....	39

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AMA	: Amerikan Pazarlama Birliği
ANOVA	: Analysis of Variance (Varyans Analizi)
AR	: Artırılmış Gerçeklik
ATI	: Affinity for Technology Interaction (Orijinal ölçek adı; Türkçe uyarlaması)
CFI	: Comparative Fit Index (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi)
Cronbach α	: Cronbach Alfa (Ölçeklerin iç tutarlılık güvenirlik katsayısı)
DEHB	: Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu
DOÖ	: Dijital Okuryazarlık Ölçeği
EHR	: Elektronik Sağlık Kaydı
ESK	: Elektronik Sağlık Kayıtları
K-S	: Kolmogorov-Smirnov (Normallik testi için kullanılan Kolmogorov-
NAALU	: Yetişkin Okuryazarlığının Ulusal Değerlendirmesi Ortalama Hataları) Paket Programı)
R ²	: R-squared (Belirleme Katsayısı)
RMSEA	: Root Mean Square Error of Approximation (Yaklaşımın Karekök Smirnov Testi)
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistiksel
TDK	: Türk Dil Kurumu TEYÖ olarak kullanılmıştır)
TEYÖ	: Teknoloji Etkileşimine Yakınlık Ölçeği
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
WHO / DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü

1. GİRİŞ

Modern teknoloji ve internetin yaygınlaşması, daha fazla insanın bu olanaklara ulaşmasını sağlamaktadır. İnternetin sık kullanımı, insanların bilgiye kolay ve ücretsiz erişimini mümkün kılarken çevrim içi sağlık bilgileri için de popüler bir kaynak haline gelmiştir (Bati vd., 2018; Zheng vd., 2021). Günümüzde internet; hastalık belirtileri, ilaçların avantajları ve dezavantajları, tedavi yöntemleri ve uzman görüşleri hakkında bilgi alınabilecek en büyük tıp kütüphanesi konumundadır (Starcevic vd., 2020). İletişim ve bilgi teknolojilerindeki gelişmeler ile birlikte sağlık alanında yapılan yeni düzenlemeler, dünya genelinde sağlıkla ilgili bilgilere çevrim içi ve kolay erişim için pek çok fırsat sunmaktadır. Bu dijital dönüşüm; sağlık hizmetlerini olduğu kadar, hemşirelik mesleğinin işleyişini ve eğitimini de köklü biçimde etkilemektedir. Elektronik sağlık kayıtları, uzaktan izlem sistemleri, yapay zekâ destekli karar mekanizmaları ve mobil sağlık uygulamaları artık günlük klinik pratiğin vazgeçilmez parçaları hâline gelmiştir (WHO, 2022). Bu gelişmeler, hemşirelerin yalnızca hasta verilerine hızlı erişim değil, klinik kararların paylaşılması gibi çok yönlü dijital becerilere sahip olmalarını da gerektirmektedir. Ancak literatürde, hemşirelerin dijital ortamda etkin iletişim kurma, doğru bilgiye erişme ve bu bilgiyi klinik kararlara entegre etme yetkinliklerine ilişkin bulgular sınırlı ve tutarsızdır (Merrill, 2015). Türkiye’de yürütülen az sayıdaki araştırma ise hemşirelerin genel bilgisayar ve internet kullanım yeterliliklerinin orta düzeyde olduğunu ancak hasta eğitimi, klinik karar verme ya da tıbbi cihaz arayüzleri gibi daha karmaşık dijital görevlerde ciddi eksiklikler yaşandığını göstermektedir (Talan, 2022).

Bu durum, hemşirelerin dijital sağlık okuryazarlığı ile teknoloji etkileşimine yakınlıkları arasındaki ilişkinin sistematik biçimde haritalandırılmamış olduğunu ortaya koymaktadır. Dijital beceri eksiklikleri; bilgi güvenliği risklerinden klinik hata ihtimalinin artmasına, hasta-sağlayıcı iletişiminin zayıflamasından bakım kalitesinin düşmesine kadar pek çok olumsuz sonuca yol açabilmektedir. Aynı zamanda dijital teknolojinin yaygınlaşmasıyla birlikte, dijital sağlığın zararlı etkilerinden biri olan siberkondrinin de kontrol altında tutulması gerekmektedir (Aulia vd., 2020).

Dijital okuryazarlığın önemi, hem akademik hem de kamusal söylemlerde giderek daha fazla vurgulanmakta; öğrenciler, akademisyenler, sağlık çalışanları ve hastalar için vazgeçilmez bir gereklilik hâline gelmektedir (Terry vd., 2019). Bu bağlamda, hemşirelerin dijital bilgi düzeylerinin artırılması, teknolojiyi günlük uygulamalarına ne ölçüde entegre

ettiklerinin belirlenmesi ve bu entegrasyonun desteklenmesi, sağlık hizmetlerinin sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır.

Mevcut çalışmanın temel problemi ise hemşirelerin klinik bakım süreçlerinde yerine getirmeleri beklenen dijital görevler için ihtiyaç duydukları bilgi-işlem becerileri ile gerçek dijital yetkinlikleri arasındaki olası açığın belirsizliğidir. Bu belirsizlik giderilmediği sürece, hemşirelik eğitimi müfredatının düzenlenmesi, sürekli mesleki gelişim programlarının oluşturulması ve hastane bilgi sistemlerinin kullanıcı dostu biçimde tasarlanması gibi konuların hedefe yönelik şekilde yapılandırılması mümkün olmayacaktır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Günümüzde sağlık alanında dijitalleşmenin hızla yaygınlaşması, hemşirelerin bakım kalitesi ve mesleki gelişimi açısından önem arz etmektedir. Bu araştırmanın amacı, hemşirelerin teknolojiye yönelik tutumlarının ve dijital becerilerinin birlikte değerlendirmek; hasta teknoloji etkileşimine yakınlık düzeyleri ile dijital okuryazarlık düzeylerini belirlemek ve bu iki değişken arasındaki ilişkiyi incelemektir.

1.2. Araştırmanın Soruları

- Hemşirelerin teknoloji etkileşimine yakınlık düzeyleri nasıldır?
- Hemşirelerin teknoloji etkileşimine yakınlık düzeyleri sosyodemografik değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Hemşirelerin dijital okuryazarlık düzeyleri nasıldır?
- Hemşirelerin dijital okuryazarlık düzeyleri sosyodemografik değişkenlere göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Hemşirelerin teknoloji etkileşimine yakınlıkları ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Teknoloji

Günümüzde bilim ve teknolojinin gelişimi hızla ilerlemektedir. Hızlı değişimlere ayak uyduran insanlar birçok alanda daha da ilerleme kaydetmişlerdir. Eskiden tamamlanması günler veya saatler süren birçok görev artık saniyeler içinde tamamlanmaktadır. Hayatımızın gelişmesinde ve değişmesinde büyük rol oynayan teknolojinin birçok tanımı bulunmaktadır (Akkaş Dede, 2021). Günay (2017), teknolojiyi insanların eksikliklerinin bir sonucu ve devamı olarak tanımlamıştır. Teknolojinin, insanların hayatlarında eksik olan becerileri edinmelerini daha mümkün hale getirdiğini söylemektedir. Bunu şöyle açıklamaktadır: Eğer ateşten çıkan közler elimizi kesmeseydi, yakmasaydı pense ihtiyacımız olmazdı ve eğer insanlar kuşlar gibi uçabilseydi hiçbir ulaşım aracına ihtiyaç duymazdık. Nasıl ki insanın kendi gücüyle bir çiviye çakabilmesi durumunda çekiç gibi bir araca ihtiyaç kalmazsa, benzer şekilde insan bedeninin iç yapısı çıplak gözle gözlemlenebilseydi tomografi ve MR gibi gelişmiş görüntüleme teknolojilerine de gerek duyulmazdı. Bu örnekler, teknolojinin temel olarak insanın fiziksel ve bilişsel sınırlılıklarını telafi etmeye yönelik bir araç olduğunu göstermektedir. Teknoloji, insanların çevrelerini kontrol edebilmek, yaşam koşullarını kolaylaştırmak ve dönüştürmek amacıyla geliştirdikleri bilgi, yöntem ve araçların bütünü olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2021).

İşman (2011), teknolojiyi hayatı kolaylaştıran, ihtiyaçları karşılayan ve hedeflere ulaşmayı sağlayan, bilgiyi organize etmeye yönelik kanıtlanmış ve basit bir uygulama olarak tanımlamaktadır. Bir diğer tanım ise teknolojiyi, insanların yaşadıkları çevrede yaşamı kolaylaştırmak için yaptıkları değişikliklerin tümü olarak ifade edilmektedir. Başka bir tanımda teknoloji, insanın hedeflerine göre yaşamı daha verimli hale getirmek, insanın istek ve ihtiyaçlarını karşılamak için insanın doğal ortamında yapılan değişiklikler olarak tanımlanmaktadır (Rose ve Dugger, 2003). Aslında son birkaç yılda yapılan teknoloji tanımlarına bakıldığında çoğunun ortak bir noktada bulunduğu görülmektedir. Genel olarak teknoloji, insanın doğal ortamında üstünlük elde etmek için geliştirdiği her türlü süreç olarak tanımlanmaktadır. Teknoloji, üretim sürecindeki tüm araç ve ekipmanları, belirli bir sistem için tüm bilgisayarlı süreçleri, yöntemleri, kontrol sistemlerini, yönetim durumlarını vb. sağlayarak yaşamın hemen her anında ve her alanında karşımıza çıkar. Bu süreçler birbiriyle bağlantılıdır. Sistemin kurulmasını mümkün kılan her işlemdir (Arı, 2019).

2.2. Dijitalleşme Kavramı

Dijitalleşme kavramı, günümüzde iş dünyasında ve toplumun genelinde önemli bir yer tutmaktadır. Dijitalleşme süreci, birçok farklı alanı kapsamaktadır. İşletmelerin operasyonel süreçlerinden müşteri ilişkilerine, pazarlama stratejilerinden tedarik zinciri yönetimine kadar birçok alanda dijital teknolojilerin kullanımını içermektedir. Bu teknolojiler arasında yapay zekâ, bulut bilişim, büyük veri analitiği, nesnelerin interneti (IoT), otomasyon sistemleri ve dijital platformlar gibi birçok farklı araç bulunmaktadır (Yılmaz, 2021). Dijitalleşme, işletmelerin rekabet gücünü artırmak için önemli bir fırsat sunmaktadır. Dijital teknolojiler sayesinde işletmeler, daha hızlı ve verimli bir şekilde çalışabilmekte, müşteri ihtiyaçlarına daha hızlı yanıt verebilmekte ve daha iyi bir müşteri deneyimi sunabilmektedir. Ayrıca dijitalleşme sayesinde işletmeler, verimliliklerini artırarak maliyetleri düşürebilmekte ve daha kârlı bir şekilde faaliyet gösterebilmektedir. Dijitalleşme aynı zamanda işletmelerin inovasyon kapasitesini artırmasına da yardımcı olmaktadır (Sunal, 2016). Dijital teknolojiler, işletmelerin yeni ürün ve hizmetler geliştirmelerine, pazarlama stratejilerini iyileştirmelerine ve iş süreçlerini yeniden tasarlamalarına olanak tanımaktadır. Bu da işletmelerin rekabet avantajı elde etmelerine ve sürdürülebilir bir büyüme sağlamalarına yardımcı olmaktadır. Ancak dijitalleşme süreci, bazı zorlukları da beraberinde getirmektedir (Sunal, 2016). İşletmelerin dijitalleşme sürecinde karşılaştığı temel güçlüklerden biri, uygun teknolojileri seçme ve bunları etkili bir şekilde entegre etme konusunda yaşadıkları zorluklardır. Ayrıca dijitalleşme süreci, işletmelerin mevcut iş yapış biçimlerini değiştirmelerini gerektirebilmekte ve bu da çalışanlar arasında dirençle karşılaşmalarına neden olabilmektedir. Dijitalleşme kavramı, günümüzde sadece iş dünyasında değil, aynı zamanda toplumun genelinde de önemli bir yer tutmaktadır. Dijital teknolojilerin yaygınlaşmasıyla birlikte, insanların günlük yaşamları da büyük ölçüde dijitalleşmiştir. Eğitimden sağlığa, iletişime kadar birçok alanda dijital teknolojilerin kullanımı artmıştır. İş dünyasında ve toplumun genelinde önemli bir dönüşümü ifade etmektedir. Dijital teknolojilerin kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte, işletmelerin rekabet gücünü artırması, inovasyon kapasitesini geliştirmesi ve daha verimli bir şekilde faaliyet göstermesi mümkün hale gelmektedir (Kıyıcı ve Kıyıcı, 2007).

Ancak dijitalleşme sürecinin başarıyla tamamlanabilmesi için uygun stratejilerin belirlenmesi, doğru teknolojilerin seçilmesi ve çalışanların bu dönüşüme uyum sağlaması gerekmektedir. Dijitalleşme kavramının kısa ve uzun vadede toplumda ve işletmelerde

değişimlere yol açacak ana trendlerden biri olduğu kanıtlanmıştır (Tihinen ve Kääriäinen, 2016). Dijitalleşme, tüm modern görsel iletişim teknolojilerini içermekte olup dijital kodlama sistemlerine dayalı yüksek hızlı iletişim ve çok katmanlı etkileşimin sonucudur (Sunall, 2016).

Dijitalleşme, geleneksel raporlama uygulamalarını değiştirmeye ve farklı iletişim ortamlarında bilginin serbest akışını sağlamaya hizmet etmektedir (Değirmencioğlu, 2016). Başka bir deyişle dijitalleşme terimi, Sanayi Devrimi'nden bu yana insana bağımlı olan insansız makinelerin, kendi başına düşünebilen, hareket edebilen ve üretime katılabilen akıllı makinelerle değiştirilmesi sürecini ifade etmektedir. İşletmeye büyük köklü değişiklikler getirmektedir (Yılmaz, 2021).

Sucu'ya (2021) göre dijitalleşme, yalnızca toplumun tutum ve davranışlarını etkilemekle kalmamakta; aynı zamanda kurumsal yapılar, operasyonlar, karar alma mekanizmaları, iş yapma yöntemleri gibi birçok unsuru da değiştirmektedir. Yeni teknolojilerin her şeyi ve herkesi birbirine yaklaştırdığı günümüzde dijitalleşmeye uyum sağlayamayan işletmelerin ilerleyemeyeceği açıktır. Dijitalleştirme, kurumsal verimliliği artırır, hizmet dağıtım süreçlerini iyileştirir ve iş süreçlerini kolaylaştırır. Çünkü dijital teknoloji; işlerin, şirketlerin ve yeteneklerin değişmesinde rol oynamaktadır. Dijital teknolojinin insan kaynaklarını ve çalışma tarzlarını dönüştürmesi önemlidir. Yeni teknolojilere uyum sağlayan iş gücüne olan ihtiyaç artarken vasıflı çalışanların işe alınması şirketlere çeşitli faydalar sağlamaktadır. Günümüzde dijitalleşmenin birçok alanın gelişimine katkı sağladığı ve en önemli teknolojik ilerlemeyi temsil ettiği genel kabul görmektedir (Nart, 2019).

Dijitalleştirme, hem veri iletişimini hem de ses, metin ve videonun iş birliğine dayalı olarak işlenmesini ve ayrıca bilgisayarlar için çeşitli multimedya uygulamalarını etkiler. Ayrıca dijitalleşmeyle birlikte müzik, telefon, radyo, fotoğraf, bilgisayar, televizyon gibi iletişim yöntemleri de dijital hale gelmiştir (Ormanlı, 2012). Dijitalleşme kavramını tanımlayan en önemli özelliklerden biri, veriyi farklı formatlara dönüştürebilme yeteneğidir. İçeriğin dijital yapısı, çeşitli iletişim kanalları üzerinden hızlı ve ücretsiz veri aktarımını sağlar. Dijitalleşme, elektronik cihazların minyatürleştirilmesini ve bilgilerin daha akıcı hale getirilmesini mümkün kılmıştır. Üstelik kablolarla iletişim kesintiye uğrarken ayrı iletişim araçları yaygınlaşmıştır (Değirmencioğlu, 2016). Dijitalleştirme; verilerin, görüntülerin ve metnin tek bir altyapı üzerinden iletilmesine, toplanmasına, saklanmasına ve görüntülenmesine olanak tanır. Bu, bilgilerin kopyalanmasıyla değil,

bilgilerin bir formattan diğerine dönüştürülmesiyle ilgilidir. Dijitalleşme; basılan, yazılan veya konuşulanların bilgisayarlar tarafından tanınabilmesi anlamına gelmektedir. (Yayla, 2015).

Günümüzde dijitalleşme, günlük yaşamın hemen her alanına ulaşmış olup dijital teknolojilere uyum sağlayamayan kişi ve kuruluşların karşılaştığı zorluklar daha da ağırlaşmaktadır (Hai vd., 2021). Dolayısıyla dijitalleşme kavramı, fiziksel araçlarla gerçekleştirilen belge ve diğer işlemlerin aktarılması olarak ifade edilebilmektedir. Bu sayede mevcut işlemler daha verimli ve hızlı bir şekilde işlenebilmektedir. Teknolojik devrimin zirvesindeki dijitalleşme, yeni teknolojiler için fırsatlar yaratmakla birlikte hâlâ ilkel olan teknolojileri olumsuz etkilemektedir. Rekabetin genişlemesi ve müşterilerin yeni ürünlere olan merakından doğan birçok fikrin keşfedilmesi, ekonomik modelleri ve üretime dayalı kalkınma planlarını hızlandırmıştır. Dolayısıyla müşteri kararları iş alanlarını değiştirmiş, iş alanları teknolojiyi değiştirmiş, teknoloji dijital tüketim çağını bugünkü seviyesine getirmiştir. Dijitalleşme giderek yaygınlaşmaktadır. Medya, işletme, finans ve sağlık alanlarında ilgi görmeye başladıktan sonra tüketim alanında da yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır (Aksoy, 2014: 46).

Dijitalleşme, teknolojik ilerlemeyi hızlandıran ve süreçleri dönüştüren bir inovasyon hareketi olarak değerlendirilmektedir. Bu süreç, özellikle manuel yürütülen birçok işlemin otomasyonla daha hızlı, verimli ve hatasız biçimde gerçekleştirilebilmesini amaçlamaktadır. Dijital kavramlar, günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası hâline gelmiş ve kısa sürede toplumsal alışkanlıkları önemli ölçüde değiştirmiştir. Teknolojik gelişme ile dijitalleşmenin yaygınlaşması ise internet ve sosyal medya kullanımının artmasıyla daha da güçlenmektedir (İrge, 2018: 22). Ayrıca “dijital” kavramı, İngilizce kökenli bir terim olup Türkçe literatürde özellikle son yıllarda yaygın şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin sağladığı avantajlar zaman içerisinde artmakta; buna paralel olarak internetin erişilebilirliği ve kullanım düzeyi de giderek yükselmektedir (Çark, 2020).

Sınır ötesi kalkınma arayışında olanların tercih ettiği teknolojiler sadece diğer ülkelerden değil, küresel sermayeye hâkim olan ülkelerden de transfer edilebilmektedir. Bu sayede hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde neoliberalizme ve dünya düzenine uygun olarak dijitalleşme süreci sorunsuz ilerleyebilmekte; yatırıma, iş yapmaya, yetenekli insanların istihdamına ve faydalarına olanak sağlamaktadır (Yılmaz, 2021). Dijitalleşme yalnızca ürün işlevselliğine odaklanılarak yürütülmemekte, aynı zamanda iş düzeyinde de

uygulanmaktadır. Dijitalleşmenin izleri diğer ortamlarda olduğu gibi ticari sektörde de görülebilmektedir. Dijital dünyanın genişlemesi, şirketlerin ürün ve hizmet konseptlerinin de farklılaşmasına yol açmıştır. Şirketin ürün ve hizmetleri dijitalleşme kapsamında güncellenmektedir. Bu, tasarımda rekabet avantajlarını güçlendirmek ve teknolojinin avantajlarından yararlanmak isteyen şirketler için faydalıdır. Bu sayede şirketler, dijitalleşmeyi yönetim sistemlerine entegre edebilmektedir. Verimliliğini belirlemek isteyen şirketlerin etkili bir yönetim modeline geçmesi gerekmektedir (Mert, 2020: 43). Dijitalleşme kavramı, birçok elektronik cihazın birbirleriyle ilişkiler kurarak çalıştığını öne sürmektedir. Bu durum nedeniyle dijitalleşme, bilgisayarlardan daha fazlasını gerektirmektedir. Bireyler ve kuruluşlar, aralarındaki ilişkiler elektronik olduğundan, internet aracılığıyla zamandan tasarruf edebilmektedir. Dijitalleşmeyle ilgili yeniliklerin uzun sürmemesi, insanlara devrim olarak adlandırılan bu sürece daha yakından bakma fırsatı vermektedir (Yücel ve Adiloğlu, 2019: 54). Dijitalleşmenin olumlu yönlerinin yanı sıra olumsuz yönlerinden de bahsetmek gerekmektedir. Pek çok iş kaybı ve artan işsizlik, dijital medya eksikliği nedeniyle çoğu bölgede bilgiye erişim dengesizliği, bilgisayar korsanlarının kişisel verileri ele geçirerek zararlı amaçlarla kullanması ve birikimin durdurulması sebebi ile ortaya çıkmaktadır (Topaktaş, 2021: 31).

2.3. Dijital Teknolojiler

Dijital teknolojiler; elektronik veri üretimi, depolanması ve işlenmesi için kullanılan araçlar, sistemler, aletler ve kaynaklar olarak tanımlanmaktadır. Genellikle internetle bağlantılı cihazlar akla gelse de bu teknolojiler; sosyal, ekonomik ve siyasi alanlarda da köklü değişimler yaratmaktadır (Yılmaz, 2020). Dijital teknoloji sektörü, dijital bilgiyi okuma, saklama, iletme ve işleme işlemlerine yönelik ürünleri, hizmetleri ve sistemleri kapsamaktadır. Bilgisayar üretiminin yanı sıra, veri işleme yöntemlerini geliştiren yazılım çalışmaları da bu sektörün temel bileşenleri arasında yer almaktadır (Taymaz, 2012).

Dijital teknolojilerin hızlı yayılımı, farklı sektörlerde büyük dönüşümlere yol açmıştır. Ekonomi, sağlık, ulaşım, tarım, eğitim, bilim ve kamu yönetimi gibi birçok alanda kullanılmakta; bilgiye sınırsız ve hızlı erişim imkânı sunmaktadır (Kuzu vd., 2013). Dijital teknolojiler, 21. yüzyılda gerekli olan birçok becerinin temelini oluşturmakta ve günlük yaşamda vazgeçilmez bir konuma ulaşmaktadır.

Bu teknolojilerin geçmişine bakıldığında bunların, dijital verileri depolayabilen ve işleyebilen her türlü araç ve ortamı kapsadığı görülmektedir. Bilgisayarlar, mobil cihazlar, harici diskler ve flash bellek gibi araçlar, dijital verilerin kaydedilmesini ve saklanmasını mümkün kılmaktadır (Karaduman, 2019). Bu olanaklar sayesinde bilgiye erişim kolaylaşmakta ve çocuklar da erken yaşlardan itibaren dijital cihazlarla tanışmaya başlamaktadır.

Eğitim sektörü, dijital teknolojilerin etkin bir şekilde kullanılmaya başlandığı önemli alanlardan biridir. Dijital araçlar, öğretim süreçlerini desteklemekte, öğrenme deneyimlerini zenginleştirmekte ve kurumsal verimliliği artırmaktadır (Chuang, Thompson ve Schmidt, 2003). Bu bağlamda, öğretmenlerin nitelikli bireyler yetiştirebilmek için dijital teknolojileri ders içeriklerine entegre etmesi ve uygun öğrenme ortamları oluşturması büyük önem taşımaktadır.

Genel olarak dijital teknolojiler, bireylerin yaşam kalitesini artırmakta, işletmelere rekabet avantajı sunmakta ve toplumların kalkınmasını desteklemektedir. Yapay zekâ, büyük veri, nesnelerin interneti (IoT), blockchain ve yeşil bilişim gibi alanlardaki gelişmeler, bu dönüşümün gelecekte daha da derinleşeceğini göstermektedir. Çevresel etkilerin azaltılması amacıyla geliştirilen yeşil bilişim uygulamaları da bu sürecin sürdürülebilirliğine katkı sağlamaktadır. Ancak tüm bu fırsatlardan etkili biçimde yararlanmak için dijital dünyaya bilinçli ve güvenli şekilde uyum sağlamak gerekmektedir. Dijitalleşmeye ayak uydurmak artık bir tercih değil, kaçınılmaz bir zorunluluktur (Castells, 2000).

2.4. Hemşirelikte Dijitalleşme

Bilgisayar ve bilgi teknolojisindeki gelişmeler hemşirelik alanında önemli ilerlemelere yol açmıştır (Karaağaç ve Samancıoğlu Bağlama, 2020). Hemşirelerin, gelişen ve dijitalleşen teknolojileri takip ederek bunu çalışmalarına entegre etmeleri gerekmektedir (Altıntaş, 2022). Ayrıca hemşireler, teknolojiyi insan faktörleri bazında değerlendirme ve aynı zamanda teknolojiyi sağlık hizmetlerine entegre etmede sağlık sektörünün dijitalleşmesi için önemli bir konuma sahiptir. Dijital inovasyonu benimsemek için, hemşireler geleceklerini yönetir; bakım süreçlerini, hasta bakımını ve klinik birimlerin bilimini birleştiren teknolojiye uymada rol oynamasını sağlamak için ellerinden geleni yaparlar. Hemşirelik, bilginin işlendiği ve yönetildiği özel bir alandır (Şendir vd., 2019). Hemşirelik bilgisi, sonuçları ölçmek ve sağlık hizmetlerinin etkinliğini değerlendirmek için

hemşireler ve sağlık uzmanları arasındaki iletişimi geliştirmeye yardımcı olur (Seçginli vd., 2014). Mevcut robotlar, henüz bakım hizmetleri sağlamak için gereken tüm niteliklere sahip olmasa da bir bakım modeline dayalı olarak kullanıldıklarında daha etkili ve işlevsel olabilirler (Pepito ve Locsin, 2018). Hemşirelik ve robotik bakım teknolojileri arasındaki ayrım önemli olmakla birlikte, dijital teknolojilerin mesleğe ve topluma hızla entegre olması, insanlar ile teknoloji arasındaki bağımlılığın arttığını göstermektedir (Hussey vd., 2021). Robotlar, hemşirelerin gözetimi altında mekanik görevleri gerçekleştirerek hemşirelerin doğrudan bakıma daha fazla zaman ayırmalarını sağlar ve böylece mesleklerinde yaralanma veya hastalık riskini azaltır (Saadatzi vd., 2020). Yaşlılar için özel olarak tasarlanmış akıllı ev sistemleri, düşmeleri tespit edebilmekte ve durumla ilgili bilgileri bakım merkezine iletebilmekte ve gerekirse hızlı müdahaleyi garanti altına alabilmektedir (Bodur, 2020). Örneğin, Japonya'da geliştirilen robotik hemşireler, huzurevi bakım süreçlerini desteklemek için test edilmekte ve kan örnekleri almak gibi işlevler üzerinde deneyler yürütülmektedir.

Bu tür gelişmeler, bakıma muhtaç yaşlılara yönelik bakım sağlanmasına önemli katkı sağlamaktadır. Robotik teknolojiler, hemşirelik alanında önemli destek sağlayabilmektedir. Bu alandaki araştırmalar, robotik teknolojilerin hemşirelik uygulamasında ne kadar etkili olabileceğini değerlendirerek sağlık hizmetlerinde önceden belirlenmiş ve daha etkili müdahalelerin geliştirilmesine olanak tanımaktadır (Çetin ve Eroglu, 2020). Ancak bu teknolojik gelişmeler, belirli etik ve yasal sorumlulukları da beraberinde getirmektedir. Örneğin, robotlar hata yaparsa kimin sorumlu tutulacağı sorusuna henüz net bir cevap verilememektedir (Eşkin Bacakız vd., 2020).

Dijital hastane sistemlerinin hemşirelikte kullanımı, hemşirelerin bilişsel yükünü azaltarak iş yükü endeksini iyileştirmiş ve tıbbi hata oranını önemli ölçüde düşürmüştür (Ak, 2013). Tıp Enstitüsüne göre, bu sistemler tıbbi hataları yaklaşık %80 oranında azaltma potansiyeline sahiptir. Dijital hastane sistemleri hemşirelere etkili zaman yönetimi, iş akışı organizasyonu, azaltılmış iş yükü, doğru tedavi kararları, sürekli hasta takibi ve bölüm içi uyum gibi birçok fayda sunmaktadır. Bu nedenle dijital sistemlerin altyapısının oluşturulması ve çalışanların bu sistemleri aktif olarak kullanması oldukça önemlidir. Gelecekte hemşirelerin teknolojik gelişmeleri takip etmeleri ve hemşirelik pratiğinde görevlerini düzgün bir şekilde yerine getirmeleri beklenmektedir. Yapay zekâ ve süreç otomasyon teknolojilerinin desteklediği yeni dijital sağlık ekosistemlerinde hemşireliğin rolünün yeniden tanımlanması gerekecektir (Kemp vd., 2020). Hemşireler, teknoloji ve

bilişim alanında değer temelli bakım için yenilikçi yöntemler ve uygulamalar geliştirmelidir (Çetin ve Eroglu, 2020). Ayrıca hemşirelik müfredatlarına öğrencilerin teknoloji becerilerini geliştiren dersler eklenmesi, teknoloji odaklı sağlık hizmetlerinde yüksek kaliteli bakım sağlanmasına katkıda bulunabilmektedir (Çetin ve Eroglu, 2020).

2.5. Hemşirelikte Sosyal Medya Kullanımı

Sosyal medya, günümüzün sağlık sektöründe önemli bir rol oynamaktadır. Hemşirelik profesyonelleri de çeşitli seçenekler sunan bu dijital platformlardan etkilenmektedir. Hemşireler, sosyal medyanın faydalarını kullanarak, hasta ve toplum eğitimi sağlayarak ve mesleki dayanışmayı güçlendirerek mesleki gelişimi destekleyebilmektedir. Sosyal medya, hemşirelerin mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilmektedir. Hemşireler; Facebook, Twitter ve LinkedIn gibi platformlardan alandaki en son araştırma ve geliştirme hakkında bilgi alabilmektedir (Bodur, 2020). Çeşitli hemşirelik gruplarına katılabilmekte, meslektaşlarıyla deneyimleri paylaşabilmekte ve yeni uygulamalar hakkında fikir alışverişi yapabilmektedir. Böyle bir platform, hemşirelerin sürekli gelişimine katkıda bulunarak mesleki gelişimi destekler.

Ayrıca sosyal medya, toplumdaki hemşire geliştirme ve eğitim hemşireleri için etkili bir araç olarak kullanılabilir. Hemşireler, sağlık bilinci oluşturmak için yararlı sosyal medya içeriğini paylaşabilmektedir (Çetin ve Eroglu, 2020). Örneğin, sağlıklı yaşam tarzı önerileri, hastalık önleme ve yönetimi hakkında bilgi sağlayarak toplum arasında farkındalık yaratabilmektedir. Bunun gibi içerikler, geniş bir kitleye ulaşarak halk sağlığını iyileştirmeye yardımcı olabilmektedir. Hemşireler, ayrıca sosyal medya aracılığıyla profesyonel dayanışmayı güçlendirebilmektedir. Sosyal medya platformları, hemşirelerin zorluklarını paylaşabilecekleri ve profesyonel destek alabilecekleri bir ortam sağlar. Meslektaşlarının, özellikle stresli veya zorlu çalışma koşullarında desteğini hissetme duygusu, hemşirenin ahlakını ve iş memnuniyetini artırabilmektedir. Bu tür etkileşimler, hemşireler arasında güçlü bir dayanışma ağı oluşturulmasına yardımcı olabilmektedir (Kemp vd., 2020).

Sosyal medyanın sunduğu tüm bu seçeneklere ek olarak, dikkate alınması gereken birkaç sorumluluk vardır. Hemşireler mesleki etik kurallara uymalı ve sosyal medyayı kullanırken gizlilik ilkelerine dikkat etmelidir. Özellikle, hasta bilgilerine duyarlı olunması ve kişisel bilgilerin gizliliğinin korunması gerekir (Kemp vd., 2020).

2.6. Hemşirelerde Teknoloji Etkileşimi

Dijital çağdaki hızlı gelişmeler sağlık sektöründe temel değişikliklere yol açmıştır. Hemşireler bu değişimden etkilenen gruplardan biridir. Hemşirelerin teknoloji etkileşimleri, hasta bakımını iyileştirmek, verimliliği artırmak ve sağlık hizmetlerini daha erişilebilir hale getirmek için son derece önemlidir. Birincisi, dijital teknolojinin hemşirelik uygulamalarına entegrasyonu, hasta bakımında yenilikçi gelişmelerle sonuçlanmıştır. Elektronik Sağlık Kaydı (EHR), hemşirelerin hasta bilgilerine pratik ve güvenli bir şekilde erişmesini ve bu bilgileri etkili bir şekilde yönetmesini sağlar. Bu sistemler hemşirelerin tıbbi geçmişlerini, alerjilerini, tedavi planlarını hızlı bir şekilde sunmalarına ve bilinçli kararlar almalarına izin verir. Ayrıca bu tür dijital kayıtlar, kâğıt sistemlerine kıyasla hata oranlarını azaltarak hasta güvenliğini artırır (Adesanya vd., 2022).

Tele sağlık uygulamaları da hemşirelerle teknoloji etkileşimlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Tele sağlık hizmetleri, özellikle kırsal ve zorlu alanlardaki hastalar için sağlık hizmetlerine erişimi kolaylaştırır. Bu teknik, hemşirelerin hastaları uzaktan izlemelerine, tavsiye vermelerine ve gerektiğinde acil müdahaleler uygulamalarına olanak tanır. Bu, hemşirelerin iş yüklerini hafifletmesine izin verir ve hastaların sağlık hizmetine daha kolay ulaşmasını sağlar. Mobil sağlık ve taşınabilir teknolojiler de hemşirelerin teknoloji etkileşiminde önemli araçlar haline gelmiştir (Barbosa, 2020). Bu cihazlar, hemşirelerin hastanın eleştirel bulgularını sürekli olarak izlemesine izin verir. Örneğin, bir hastanın kalp hızı ve kan basıncı gibi veriler derhâl izlenebilmekte ve olası anormalliklerin hızlı bir şekilde tanımlanmasına izin vermektedir. Bu nedenle hemşireler, potansiyel sağlık sorunlarına proaktif bir yaklaşıma müdahale edebilmektedir. Bununla birlikte, bu teknoloji etkileşimlerinin gelişmeleri bazı zorluklar doğurur (Ventres ve Frankel, 2022).

Teknoloji merakı, veri güvenliği endişeleri ve dijital sistemlerin karmaşıklığı gibi faktörler, hemşirelerin bu teknolojilere adaptasyon süreçleri olabilmektedir. Bu nedenle, hemşirelerin dijital becerilerini geliştirmek için sürekli eğitim programları düzenlemek önemlidir. Sağlık kurumları, hemşireler için düzenli eğitim ve atölye çalışmaları düzenleyerek dijital becerilerin geliştirilmesine katkıda bulunmalıdır. Ayrıca hemşire teknoloji etkileşimleri, sağlık kalitesinin iyileştirilmesinde ve hasta memnuniyetini artırmada önemli bir rol oynamaktadır (Kütmeç ve Uzun, 2021). Teknoloji tarafından sunulan seçenekler doğru kullanıldığında hemşireliğin gelecekteki iş yükü daha hafiftir. Bununla birlikte, bu süreçte ortaya çıkan zorlukların üstesinden gelmek için hem bireysel hem de kurumsal düzeylerde çaba gösterilmelidir. Sağlık sektöründeki tüm paydaşların bu

dönüşüm sürecine uyarlanması, daha etkili ve sürdürülebilir bir sağlık sistemi için çok önemlidir (Ventres ve Frankel, 2022).

2.7. Hizmet Kavramı

Hizmet, her alanda görülebilen, rekabetçi, sürekli gelişen ve çok boyutlu bir alan olarak görülmektedir. Literatürde hizmet kavramının tek tip bir tanımı bulunmamaktadır ve bu tanım sektörden sektöre değişmektedir (Çiçek ve Doğan, 2009).

Son dönemde insanların talep ve beklentilerindeki gelişmeler ve değişimler, tek bir tanım bulmayı zorlaştırmıştır. Her bilim insanının tanımı farklıdır. Bu, mensubu oldukları meslek kolunun ve çalışma alanların farklılığından kaynaklanmaktadır. Aşağıda hizmet kavramına ilişkin bazı tanımlar yer almaktadır (Dalgıç, 2013):

- Can'ın (2016) belirttiği gibi hizmetler, tüketicilerin ihtiyaç ve beklentilerini karşılamak için başlatılan faaliyetler olarak tanımlanmaktadır.
- Amerikan Pazarlama Birliği'nce (AMA) hizmet anlayışı, "ürünün pazarlandığı tüketici ve işletmelerin talep ve beklentilerini karşılayan eylemler ile maddi olmayan ve görünmez varlıklar" olarak tanımlanmaktadır (Midilli, 2011).
- Armstrong'a (2010) göre Kotler ve Armstrong, hizmeti "Maddi olmayan, maddi olmayan faydalar ve memnuniyetsizlikten oluşan ve satılamayan bir faaliyet" olarak tanımlamaktadır (Kotler ve Armstrong, 2010).

İnsan ihtiyaçlarını karşılamak için belirli bir fiyata satışa sunulan her türlü fiziksel olmayan, faydalı, maddi olmayan faaliyettir. Tanımlarıyla açıklandığı gibi hizmet kavramı, ifade edilmesi zor ve karmaşık bir kavramdır. Bu kavramı açıklamak için mevcut tanımların bolluğuna rağmen tüm yazarlar, göze çarpan bir noktada hemfikirdir: Hizmet minimum zaman gerektirir ve üretim sürecinde iletilir. Bu hemen görülmeyen bir kavramdır ve teknolojiyi içerir. Üretimden önce doğrulanamaz (Heizer ve Render, 2011).

2.7.1. Sağlık hizmetleri

Sağlık, bireyin hayatını devam ettirmesini sağlayan en önemli şeydir. Bireyin yaşamında bu kadar önemli olan sağlık kavramının niteliğini ve düzeyini artırmak için gerçekleştirilen tüm araştırmalar, sağlık hizmetleri kavramıyla anlatılabilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) hizmetleri, "toplumun ihtiyaç ve isteklerine göre farklı hedeflere ulaşmak için ülke genelinde organize edilen, belirli sağlık tesislerinde farklı türde sağlık çalışanlarının kullanıldığı ve dolayısıyla sağlık hizmetinin verildiği sürekli bir sistem"

olarak tanımlamaktadır. “Bireylere ve topluma yönelik her türlü koruyucu ve tedavi edici faaliyetlerde bulunmaktadır” (Güllü, Erciş, Ünal ve Yapraklı, 2008: 33).

Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun, sağlık hizmetlerini “insanların sağlığına zarar veren çeşitli faktörlerin ortadan kaldırılması” olarak tanımlamaktadır. “Hastaları hastalıkların sonuçlarından korumak, fiziksel ve zihinsel yetenek ve becerileri bozulan hastaları tedavi etmek ve uyum sağlamak (rehabilitate etmek) amacıyla yapılan tıbbi faaliyetlerdir” şeklinde tanımlamıştır (Tengilimoğlu, Işık ve Akbolat, 2012: 72). İkinci tanıma göre sağlık hizmetleri, hastalıkların teşhisi, tedavisi ve rehabilitasyonunun yanı sıra hastalıkların önüne geçilmesi, toplumun ve bireyin sağlık seviyesinin yükseltilmesine ilişkin faaliyetleri ifade etmektedir (Kavuncubaşı, 2000: 34). Sağlık hizmetleri, bireylerin sağlığını iyileştirme sorumluluğunun yanı sıra kendilerini hastalıkla bağlantılı mali risklerden korumak ve onlara insan onuruna uygun davranmayı da içerir. Dolayısıyla sağlık hizmetlerinin üç önemli amacı vardır (Uğurluoğlu ve Çelik, 2005):

- Hizmet verilen topluluğun sağlığını iyileştirmek
- Bireylerin beklentilerini karşılamak
- Hastalık veya sağlık harcamalarına karşı maddi koruma sağlamak

Bireylerin ve toplumların mevcut sağlık durumunu korumak, hastalandıklarında tedavi etmek, tam olarak iyileşmemiş veya engelli olan, bakmakla yükümlü oldukları kişileri korumak. İnsanların hastalıklı yaşamını sağlamak ve toplumun sağlık düzeyini yükseltmek amacıyla yapılan olağan işlerin tümüne "sağlık hizmetleri" adı verilmektedir (Şenol, 2006: 27).

Hizmetlerin toplumsal refahın artırılması ve iyileştirilmesi boyutunun benimsenmesi, insanların sağlık hizmetlerinden gereken düzeyde yararlanma duygusunu ortaya koymuştur. Kişiyi sağlığa zararlı olan çeşitli etkilerden korumak, hastaların tedavilerini gerçekleştirmek, fiziksel ve zihinsel hareket ve yeteneklerini yeniden kazandırmak için gerekli olan tıbbi faktörler olarak ifade edilmektedir (Sevgen, 2015:4). Hizmet kavramı açıklanırken hizmetin özellikleri aynı zamanda önemsizlik, tescil edilemezlik, standartlaşmama, üretim ve tüketimin eş zamanlı olması, mülkiyetin olmaması ilkeleri de dikkate alınmaktadır. Ayrıca sağlık hizmetlerini diğer hizmetlerden ayıran birçok benzersiz özellik vardır. Bunlar şu şekilde açıklanabilmektedir (Yerebakan, 2000: 47-50):

- Sağlık hizmetleri ileri düzeyde mesleki yeterlilik gerektirir.

- Sonuçlarını başka alanlarda olduğu gibi kısa sürede görme ve değerlendirme imkânı yoktur.
- Bu kapsamda birçok uzman grup bir arada hizmet vermektedir.
- Hastalıklar çok faktörlü olduğundan hizmetler bireyseldir ve bunların belli bir standartta olması beklenemez.
- Acildir ve geciktirilemez.
- Çeşitli mesleklerden bireyler arasında yüksek düzeyde karşılıklı bağımlılık vardır. Birlikte hareket etmek çok önemlidir. Çünkü herhangi bir noktada arıza olması tüm tesisi/hizmeti olumsuz etkiler.
- Sağlık hizmetlerinde, hizmetin ve dolayısıyla gelirin büyük bir kısmını oluşturan tıbbi işlevler tam olarak kontrol edilememektedir.
- Sağlık hizmetleri işlemlerinin belirsizlik konusunda çok sıkı bir toleransı vardır.
- Mesleki bilgi ve deneyim, profesyonellere liderlik etme gücü verir.

Yukarıdaki işlevlere ek olarak (Tengilimoğlu, Işık ve Akbolat, 2012: 73-78):

- Sağlık hizmetinin büyüklüğünü ve neleri kapsadığını kullanıcı değil doktor belirler.
- Sağlık hizmetlerinde memnuniyeti ve kaliteyi erkenden belirlemek çok zordur.
- Sağlık hizmetlerinde hizmetlerin sunumuna ilişkin garanti verilmesi mümkün değildir. Enjeksiyon bile hayati tehlike oluşturabilmektedir.

Sağlık hizmetlerinde üretim ve tüketim süreçleri eş zamanlı gerçekleşmekte olup, bu hizmetlerin sunumu yüksek düzeyde uzmanlık gerektirdiğinden uzun, yorucu ve zorlu bir yapıya sahiptir. Herkesin sağlık hizmetlerinden yararlanabilmesi ve bu hizmetlerin etkin biçimde sunulabilmesi için sistemin niceliksel olduğu kadar niteliksel özelliklerinin de geliştirilmesi gerekmektedir. Sağlık hizmetleri, ertelenemez ve başka bir hizmetle ikame edilemez olması bakımından diğer hizmetlerden ayrılmaktadır. Etkili sağlık hizmeti sunumunun temel koşullarından biri sürekliliktir (Başaran, 2016). Bu kapsamda sağlık hizmetlerinin amacı; koruyucu önlemlerle bireylerin sağlık düzeyini korumak, hastalık durumunda gerekli tedavi süreçlerini yürütmek ve toplumun genel sağlık düzeyini sürdürülebilir kılmaktır. Sağlık hizmetlerinin sürekliliği kadar, hizmetlerin iyileştirilmesi de temel bir hedef olarak öne çıkmaktadır. Etkili sağlık hizmeti sunumunda önemli bir diğer unsur ise verimliliğidir. Bu doğrultuda, sağlık hizmetlerine ayrılan kaynakların akılcı ve etkin biçimde kullanılması gerekmektedir. Verimlilik açısından değerlendirildiğinde; adil bir mali sistemin oluşturulması, uygun maaş politikalarıyla sağlık çalışanlarının

ekonomik tatmininin sağlanması ve etkin yönetim anlayışıyla kaynakların verimli kullanımının gerçekleştirilmesi ön plana çıkmaktadır. Sağlık tesisleri, sahip oldukları hizmet yapısı ve işleyiş özellikleri nedeniyle diğer kurumlardan farklılaşmakta; sağlık hizmetleri ise piyasada sunulan diğer ürün ve hizmetlere kıyasla kendine özgü bir nitelik taşımaktadır (Başaran, 2016). Sağlık hizmetlerinin diğer hizmetlerden farklı özellikleri bulunmaktadır (Odabaşı, 2010):

- Sağlık hizmetlerinin yeri doldurulamaz.
- Üretimi ve tüketimi eşzamanlı olgulardır.
- Finansal bir getiri sağlamadığı açıktır.
- Sağlık hizmetlerinin kapsamı, tüketiciler tarafından belirlenmekten ziyade hekimler tarafından belirlenmektedir.
- Kalite ve memnuniyeti tahmin etmek zordur.
- Sağlık hizmetleri alanı karmaşık doğası ile karakterize edilir.
- Her hastaya özel bir işlem uygulanır.
- Sağlık alanında hatalara müsamaha gösterilmediğini kabul etmek zorunludur.

Hizmet kavramı açıklanırken hizmetin özellikleri önemsizlik ilkesi olsa da sağlık hizmetlerinin özellikleri de depolanmama, standartlaşmama, üretim ve tüketimin eş zamanlı olması, sahiplenmemedir. Sağlık hizmetlerini diğer hizmetlerden ayıran bazı benzersiz özellikler şu şekilde sıralanabilmektedir (Yerebakan, 2000: 47-50):

- Sağlık hizmetleri kapsamında birçok uzman grup bir arada hizmet vermektedir. Bunlar örneğin teknik hizmetler (bakım-onarım, aydınlatma vb.), otel yönetim hizmetleridir.
- Hastalıklar çok faktörlü olduğundan hizmetler bireyseldir ve standartlaştırılmaz.
- Çoğu sağlık hizmeti acildir ve geciktirilemez.
- Sağlık hizmetlerinde farklı meslek grupları arasında yüksek düzeyde karşılıklı bağımlılık vardır. Yani farklı birimlerin koordineli çalışması çok önemlidir. Çünkü herhangi bir noktada arıza olması tüm tesisi/hizmeti olumsuz etkiler.
- Sağlık hizmetlerinde, hizmetin ve gelirin büyük bir kısmını kapsayan tıbbi işlevler tam olarak kontrol edilememektedir.
- Sağlık hizmetleri işlemlerinin belirsizlik konusunda çok sıkı bir toleransı vardır.
- Mesleki bilgi ve deneyim, profesyonellere liderlik etme gücü verir.

2.8. Okuryazarlık Kavramı

Yazının ortaya çıkışından bu yana, bilgiye erişim ve bu bilgiyi dağıtma aracı olarak bilinen okuma ve yazma becerileri, zamanla değişerek günümüzde temel dil ve iletişim becerileri olarak önemini korumaktadır. Aslında, "okur" ve "yazarlık" terimlerinden daha fazlasını ifade eden "okuryazarlık" becerisi, 21. yüzyılda kritik bir yetkinlik olarak öne çıkmaktadır. Okuryazarlık, yalnızca tek bir kavramdan ibaret değil, çeşitli durumlarda anlam kazanan bir terimdir. Bu nedenle, birçok kavramda olduğu gibi, okuryazarlık becerisini de basit bir cümle ile tanımlamak zordur. İngilizce kökeninde "reading" ve "writing" kelimeleri "okuma" ve "yazma" gibi temel dil becerilerini ifade ederken bu iki kelimenin bir araya gelmesiyle oluşan "literacy" terimi farklı bir anlam kazanmaktadır (Kurudayıoğlu ve Tüzel, 2010: 284). Bu araştırmada, program okuryazarlığı kavramı "okuma" ve "yazma"dan ziyade "okuryazarlık" (literacy) anlamında kullanılmıştır. Okuryazarlık, temel dil becerilerinden daha geniş bir kapsamda, toplumsal iletişimsel simgeleri etkin bir şekilde kullanma yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Altun, 2002). Genel olarak okuryazarlık, yazılı sembollerini seslendirme ve anlamlandırma ile başlar; ardından bu becerinin etkili kullanımıyla nesneleri, olayları ve olguları daha ayrıntılı bir biçimde anlama ve kendi görüşlerini ifade etme becerisini içerir. Ayrıca okuryazarlık, okuma ve yazma eylemiyle bireyin yaşamı, nesne ve olayları nasıl algıladığı, anladığı ve sosyal ilişkilerine anlam katma yeteneği ile bağlantılı bir terimdir (Aşıcı, 2009: 11). Günümüz itibarıyla okuryazarlık kavramı oldukça geniş bir anlam taşımaktadır. Bilgi, medya, teknoloji gibi unsurları etkili bir şekilde kullanmayı kapsayan bir anlayışa doğru evrilmiştir (Spengler, 2004).

Geniş bir perspektiften bakıldığında, okuryazarlık becerisi, hem hayata tutunma hem de eğitimin başarıya ulaşması için hayati bir rol oynamaktadır. Gerçekten de bu beceri, bireylerin eğitim ve öğretim süreçlerinde başarılı olabilmeleri için gereken temel yeteneklerden biri olarak kabul edilmektedir. Eğitim bağlamında, okuryazarlık; bireyin çeşitli problemleri tanıyabilmesi, yeni bilgiler edinmesi, bilimsel verileri açıklayabilmesi ve neden-sonuç ilişkilerini kurabilme yeteneğine sahip olabilmesi şeklinde ifade edilebilir (Tuna ve Ulu, 2016). Eğitim hayatı boyu sürdüğünde, bireyin bilgi edinme ihtiyacı açısından okuryazarlık becerisinin önemi daha da belirginleşmektedir. Okuryazarlık kavramı, yalnızca bilinen okuma ve yazmanın ötesinde, bireyin bilgiyle iletişimi derinleştirip, sürdürülebilir bir öğrenme anlayışı geliştirerek yeni ve etkin öğrenme yolları elde etmelerini sağlar (Yıldırım, 2016).

Okuryazarlık kavramı, bireylerin bilgiye erişmei ile onu anlama, yorumlama ve kullanma becerilerini ifade etmektedir. Bu beceriler; okuma, yazma, dinleme, konuşma ve eleştirel düşünme gibi alanları kapsamaktadır. Okuryazarlık, bireylerin günlük yaşamlarında, eğitim hayatlarında, iş hayatlarında ve toplumsal ilişkilerinde başarılı olabilmeleri için temel bir gerekliliktir (Aşıcı, 2009). Okuryazarlık becerileri, bireylerin bilgiye erişme ve onu anlama yeteneklerini geliştirir. Bu sayede bireyler, günlük hayatta karşılaştıkları metinleri anlayabilmekte, bilgiye ulaşabilmekte ve bu bilgiyi kullanarak kararlar verebilmektedir. Aynı zamanda okuryazarlık, bireylerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirerek bilgiye daha etkin bir şekilde yaklaşmalarını sağlamaktadır (Aşıcı, 2009). Okuryazarlık kavramı, sadece okuma ve yazma becerilerini değil, aynı zamanda dijital okuryazarlık becerilerini de kapsar. Günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla gelişmesiyle birlikte dijital okuryazarlık becerileri de önem kazanmıştır. Bireylerin dijital ortamlarda bilgiyi doğru bir şekilde değerlendirebilmesi ve bu ortamlarda etkin bir şekilde iletişim kurabilmesi için dijital okuryazarlık yeteneğine sahip olmaları bir gerekliliktir. Okuryazarlık becerileri, bireylerin kişisel gelişimlerine de katkıda bulunur. Okuma alışkanlığı kazanan bireyler, farklı düşünce ve bakış açılarıyla karşılaşarak dünya görüşlerini genişletebilmektedir. Aynı zamanda yazma becerisi olan bireyler, düşüncelerini ve kendilerini daha etkili bir şekilde ifade edebilme yeteneğine sahiptir (Aşıcı, 2009).

Okuryazarlık becerilerinin toplumsal ve ekonomik açıdan da önemi büyüktür. Okuryazar bireyler, daha fazla eğitim ve iş fırsatlarına sahip olurlar. Aynı zamanda toplumsal sorunlara duyarlılık kazanarak toplumda aktif bir rol oynarlar. Bu nedenle okuryazarlık, bir toplumun gelişimi ve ilerlemesi için temel bir gerekliliktir. Okuryazarlık kavramı; sosyal, ekonomik ve teknolojik gelişmelerden etkilendiği döneme bağlı olarak farklı anlamlarda kullanılmıştır. Türkçe sözlükte okuma ve yazma yeteneği olarak tanımlanan okuryazarlık, toplumun değişen bilgi ihtiyaçlarını yansıtacak şekilde zaman içinde daha geniş anlamlar kazanmış gibi görünmektedir. Okuryazarlık, Oxford Dictionaries tarafından belirli bir alanda bilgi ve becerilerin edinilmesi olarak tanımlanmaktadır (Oxford Learner Dictionaries, 2025). UNESCO bunu çeşitli yazılı kaynak ve belgeleri kullanarak tanımlama, anlama, yorumlama, özetleme, iletme ve hesaplama yeteneği olarak tanımlamaktadır (UNESCO, 2018). Aşıcı'ya göre okuryazarlık, kişinin kendi hayatını, yaşamındaki nesne ve olayları algılaması ve anlaması ile bağlantılı, okuma ve yazmayı kapsayan, sosyal yaşamındaki tüm ilişkilere anlam kazandıran bir kavramdır (Aşıcı, 2009).

2.9. Dijital Okuryazarlık Kavramı

Okuma günlük yaşamımızın ayrılmaz bir parçasıdır. Okuma, ihtiyacımız olan bilgileri yönetmemize, fikir geliştirmemize ve kazandığımız bilgilerle geliştirdiğimiz fikirleri tanımamıza yardımcı olur (Duran ve Özen, 2018). Okuryazarlık, mevcut ihtiyaçlara göre şekillenen dinamik bir yapıdır (Onursoy, 2018). Sosyal medya araçları kuşatması, hayatımızdaki birçok kavramı değiştirmekte ve yeni kavramlar türetilmektedir. Bu değişiklikler, okuma ve yazma alanında da bulunmaktadır. Basitçe kâğıt üzerinde okumalar ve yazılar bulunsa da teknoloji ile okuma ve yazma eylemi, yeni okuryazarlık biçimlerinin geliştirilmesine yol açmaktadır (Maden vd., 2018). Bu teknik araçları kullanabilecek ve ihtiyaçları karşılayabilecek becerileri gösteren durumlar, okuryazarlık kavramı ile ilgilidir. Okuryazarlık kavramı, zaman içinde değişmekte ve buna bağlı ihtiyaçlara göre yeni tanımlar yapılmaktadır (Direkçi vd., 2019).

Dijital okuryazarlık kavramı, mevcut yaş koşullarını dikkate alarak olağan okuryazarlık kavramından daha önemlidir (Çubukcu ve Bayzan, 2013). Dijital okuryazarlık, dijital teknoloji tabanlı cihazları kullanırken geliştirilen ilgi alanları, tutumlar ve becerilerdir. Bu beceriler, bilgiye erişebilmek ve yeni bilgiler oluşturmak, topluma etkili bir şekilde katılmak amacıyla başkalarıyla ilişki ve iletişim kurmak için gereken bilgileri entegre etmek, analiz etmek ve değerlendirmek için kullanılır (Tatminingsih, 2022).

1997'de Paul Gilster, dijital okuryazarlık kavramını kullanan ve açıklayan ilk kişi olmuştur. Buna göre dijital okuryazarlık, bilgiyi gerçekleştirme ve her şeyden önce bilgileri farklı bir şekilde değerlendirme ve önceki bilgilerle birleştirme yeteneğidir.

Alan Martin okuryazarlığı; “algı, tutum ve tanıma, yönetim, değerlendirme, analiz ve sentez” süreçlerini kapsayan ve bu süreci yapıcı sosyal davranışlar yoluyla yansıtarak medya ifadeleri oluşturma ve başkalarıyla iletişim kurma yeteneği olarak tanımlamıştır (Martin, 2005). Tanıma bakıldığında, dijital okuryazarlık kavramı, dijital çağda hayatta kalma becerisi olarak kolayca açıklanabilir. İnternet yaşı hakkında bilgi edinen ve öğretenlerin bu becerilerinin geliştirilmesi, zamanımızda önemli bir pozisyon kazanmıştır. Tanıma bakıldığında, dijital özellikler çok fazla okuryazarlık çeşidi içerir:

- Görsel Okuryazarlık: Bir bireyin vizyon yoluyla elde ettikleri sayesinde başarıma ve gelişme yeteneğini gösterir. Öğrenmenin temeli bu becerilerin geliştirilmesidir (Çakıroğlu, 2016). Görsel yetenek; şekiller, semboller, işaretler ve grafikler gibi

görsel becerileri geliştirme, anlama, kullanma ve değerlendirme yeteneği olarak tanımlanır (Güneş, 2013).

- Bilgi Okuryazarlığı: İhtiyaç duyulan bilgileri gerektiren etik ve ahlaki normlar çerçevesinde, kullanılan bilgilere ihtiyaç duyan bir bireyin nedenlerini ve zamanını bilme yeteneği olarak tanımlanır. Bilgi ihtiyaçları sırasında bu bilgilere erişmek, bilgileri analiz etmek ve yeni bilgiler yaratmak bilgilendirici yetenekler haline gelir (Polat ve Odabaş, 2008).
- Medya Okuryazarlığı: Yazılı bir kaynak yerine uygulama, yorumlama, çözme ve değerlendirme yeteneğidir (Mete, 2020).
- Teknoloji Okuryazarlığı: Teknolojiyi kullanma, değerlendirme, anlama ve yönetme yeteneğidir. Analiz sonucunda değerlendirmeleri anlamak ve elde etmektir (Barlas, 2023).
- Finansal Okuryazarlık: Bireyin bütçesini yönetirken, finansal olarak farkında olma, karar verme, bireylerin ve sosyal finansın refahını artırma yeteneği olarak tanımlanır (TCMB, 2015).
- Sağlık Okuryazarlığı: Bu, bilgileri değerlendirmek ve uygulamak isteyen bireyleri gerektiren kapsamlı ve geniş bir kavramdır (Yılmaz ve Tiraki, 2016).

2.9.1. Dijital okuryazarlık becerileri

Bugün, dijitalleşme hayatımızın tüm alanlarında temel değişiklikleri gerçekleştirmektedir. Dijital teknoloji, eğitimden işletmeye, sağlık hizmetlerine ve sosyal etkileşime kadar birçok alanda etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Bu hızlı değişim sürecinde, bireylerin ve toplumun dijital dünyaya ayak uydurmak için dijital becerilere sahip olması çok önemlidir. Liste'ye göre (2019: 150-153), yetenek tabanlı dijital okuryazarlık kuramları, dijital yaşamı idrak etme yönünden yetersizdir. Ona göre üçüncü perspektif olan sosyokültürel yaklaşım, dijital okuryazarlığı geliştirme hususunda daha merkezî bir yerdedir. Dijital okuryazarlık, teknik araçları kullanma yeteneği ile sınırlı değildir. Ayrıca bilgiye erişme, değerlendirme ve dijital bir ortamda etkili bir şekilde kullanma olasılığını da içerir. Bu bağlamda dijital okuryazarlık, bireylerin bilgi toplumuna etkili bir şekilde girmeleri gereken temel yetenekler olarak kabul edilmektedir. Dijital okuryazarlıkların temel unsurlarından biri, doğru ve güvenilir bilgilere erişimdir. Kritik bir gözle bilgileri değerlendirmek ve internet tarafından sağlanan kapsamlı bilgi havuzundaki güvenilir kaynakları ayırt etmek önemlidir (Özerbaş ve Kuralbayeva, 2018). Bu

okuryazarlık, yanlış veya yanıltıcı bilgilerin yayılmasının önlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Dijital araçların ve uygulamaların etkili kullanımı dijital dünyada bireysel üretkenliği artıracaktır. Dijital platformlar aracılığıyla etkili bir şekilde iletişim kurma ve iş birliği yapma yeteneği, modern iş dünyasında giderek daha önemli hale gelmektedir. Çevrim içi toplantılar, sosyal medya etkileşimleri ve dijital projelerde iş birliği bu yeteneğe tabidir. Dijital ortamlardaki güvenlik tehditlerine dikkat etmek ve kişisel verilerin gizliliğini korumak, dijital özelliklerin önemli bir parçasıdır. Siber güvenlik farkındalığı, bireylerin dijital dünyada güvenli bir şekilde var olmalarını sağlar. Dijital okuryazarlık becerileri olan insanlar bilgiye erişebilmekte, daha etkili iletişim kurabilmekte ve dijital teknolojiden en iyi şekilde yararlanabilmektedir (Özerbaş ve Kuralbayeva, 2018).

Bu beceriler kariyerlerinde bireysel başarıya katkıda bulunur ancak sosyal katılımı da artırır ve demokratik sürece daha etkili katılım sağlar. Eğitim sistemi, dijital okuryazarlık becerilerini edinmek ve bu becerileri erken bir perspektiften elde etmek için programlar geliştirir. Bu şekilde, genç nesil dijital dünyada daha bilinçli ve etkili olabilir. Sonuç olarak, günümüz dünyasında dijital yeterlilik becerileri önemli bir gerekliliktir. Bu becerileri edinmek kişisel ve profesyonel yaşamda daha başarılı olmayı ve geleceğin belirsizliğine daha iyi hazırlanmayı sağlayacaktır. Dijital dönüşüm bugün olduğu gibi hızlı bir şekilde devam ederse dijital becerileri geliştirmek her zamankinden daha önemli hale gelecektir (Önal, 2010).

Bu teknoloji, akıllı araçların ve çok işlevli cihazların gelişimini hızlandırarak bilgi çağında yaşam biçimlerini ve çalışma süreçlerini önemli ölçüde dönüştürmüştür. Bu yeniliklerin insanlar ve toplum üzerinde birçok olumlu ve olumsuz etkisi olmuştur. Öte yandan, internet teknolojisinin kullanımı bilgiyi insanın parmağının ucuna getirdi. Bu arada, bireysel ve dijital beceriler arasındaki farklara bağlı olarak, toplumda inovasyonun nasıl kullanılacağı konusunda endişeler de oluşmaya başladı (Lynch, 2017). Dijital bir ortamda oluşan sorunları çözmek için bilişsel ve sosyal beceriler teknik olarak edinilmelidir. Dijital yetenekler özel bir beceri ile ilişkilidir. Verilerin sürdürülmesi, kullanılması ve değerlendirilmesi, dijital yetenekler ile yeni perspektifler getirmiş ve okuryazarlık tanımını oluşturmuştur. Dijital okuryazarlık, bilgiyi anlamak ve yönetmek için yenilikçi bir model öngörmektedir (Reddy vd., 2022).

Dijital yetenekler, bilgileri incelemek, değerlendirmek ve sürdürmek için çeşitli dijital teknolojilerin kullanımını ifade eder. Literatüre baktığımızda, teknolojiden yararlanma yeteneğinin üç farklı seviyesi olduğunu görüyoruz. Bunlar bilgi oluşturma,

problem çözme ve iş birlikçi bilgi becerileridir (Özerbaş ve Kuralbayeva, 2018). Ayrıca bilgi ve iletişim teknolojileri, bilgisayar ve internet teknolojisi, günlük yaşamlarımıza girer; her zaman ve yerde bilgiye erişmeye bağımsız olarak katkıda bulunur ve yeni bir okuryazarlık türü ortaya çıkar. Bilgi merkezlerinden yararlanmak ve beceriler edinmek için bir miktar bilgi, farklılıklar, tartışma ve inovasyon gözlemlerine bakmamız gerekir (Önal, 2010). Bu değişiklik; yeni okuryazarlık, bilgi ve iletişim teknolojisi, dijital kaynaklar ve dijital kaynakların yanı sıra okuma, yazma ve düşünmeyle birlikte yeni okuryazarlık becerileri, beceri ve planlama türlerini gerektirir. Ayrıca iletişim, üretim ve bilgi dağıtımı gibi sosyal becerileri de içerir.

Dijital okuryazarlık, 21. yüzyılın edinilmesi, geliştirilmesi ve uygulanması gereken temel becerilerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Dijital yeteneklerin neyi kapsadığına dair net bir anlayış geliştirmek, hangi becerilerin öğretilmesi ve öğrenilmesi gerektiğini belirlemek açısından büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda dijital okuryazarlık, bireyin bilgisayar ve internet aracılığıyla gerçekleştirmesi gereken işlev ve işlemleri kapsayan bir beceri alanıdır (Rantala, 2010: 124).

Dijital olarak yetkin sayılabilmek için bireylerin belirli bilgi, medya ve teknoloji becerilerine sahip olmaları ve bu becerileri sürekli geliştirmeleri gerekir. Bu kapsamda öğrenme ve yenilikçilik, yaşam ve kariyer becerileri, eleştirel düşünme, sorun çözme, iletişim ve iş birliği gibi yetkinlikler öne çıkar (Churchill, 2016). Ayrıca bireylerin medya okuryazarlığı, teknik bilgi kullanımı, bilgiye erişim, değerlendirme ve üretme konularında da yetkin olmaları gerekmektedir. Bireyler, bu beceriler sayesinde sadece dijital araçları kullanmakla kalmaz; aynı zamanda yaratıcı düşünme, yenilik yapma ve dijital ortamda etkili şekilde hareket etme yeteneği kazanırlar.

2.9.2. Dijital okuryazarlığın etkileri

Daha fazla elektronik cihazın geliştirileceği ve hayatlarımız üzerinde daha da büyük bir etkisi olacağı açıktır. Bu durum, hayatımızı birçok yönde etkilemiş ve şekillendirmiştir (Maden vd., 2018). Bu gelişmelerle birlikte bireylere uygulanan hızlı teknolojik gelişmeler ve yenilenmeye devam eden bilgi toplumu, ağ şirketleri ve teknoloji toplulukları gibi kavramlarla yeniden gündeme gelmektedir. İnternet ve dijital unsurlar, topluluk üyelerinin sosyal medyasının aksine, tüketicilerin çeşitli içerik ve hizmet seçenekleri arasından seçim yapmalarına ve diğer hizmetlerle örtüşmelerine olanak tanıyan etkili ve esnek grup öğrenme alanları aracılığıyla sosyalleşmelerini sağlar (Onursoy, 2018). Günlük bilgi ve

iletişim teknolojisinin geliştirilmesi, bu artışla eşitlendirici ve yenilik yapan akıllı teknolojik cihazların geliştirilmesi, dünyadaki tüm ülkeler tarafından etkili bir şekilde kullanılmaktadır (ubukcu ve Bayzan, 2013).

Dijitalleşme, insanlık tarihinin gelişiminde büyük bir başarıdır. Dijitalleşme sadece yoklukta değil, aynı zamanda küresel değişim ve yaratıcılıkta da gösterilmektedir (Rantala ve Suoranta, 2008). İnternet, bilgi ve iletişim teknolojisi sayesinde birçok bilgiyi elde etmek ve okumak kolaydır. Dijital araçların kullanımının artmasıyla, basılı unsurlar için tercihler her zamanki gibi başladı ancak sosyal ortam, sosyal yapılar geliştirdi. Bu teknolojinin hayatlarımızla i ie geçmesi, bugün kullanılan teknolojiye onu önemli bir faktör haline getirmiştir (Duran ve zen, 2018).

Yeni teknoloji ile akla gelen ilk şey, kablosuz internet cihazlarına sahip mobil cihazlardır. Özellikle internet teknolojisi, günlük yaşamlarımızdaki insanları destekleyen ve insanların farklı hedeflere ulaşmalarına yardımcı olan birçok web sitesine sahiptir. Eğitim, sağlık, çalışma hayatı ve diğer deneyimlerde bireysel internet kullanımının son zamanlarda yaygınlaştığı açıktır. Belirli bir gruba katılan, mesajları okuyan ve görüşlerini ifade eden sosyal bir ağın, interneti birçok farklı amaç için kullandığı açıktır (Hamutoğlu vd., 2017). Elektronik ortamlar şu anda çoğu toplum ve çoğu insan üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Mevcut uygulamaların geliştirilmesi yoluyla bilgi ve iletişim teknolojisi çok hızlıdır. Dünyanın bu teknolojik gelişmelerden büyük ölçüde etkilenmesi, elektronik ortamın başarısı, istihdam fırsatları ve yaşamın diğer yönleri açısından anlayan ve kullanabilen insanların çok avantajlı olduğu anlamına gelir. Bu gelişmeler açıklanarak sağlayıcıların ve tüketicilerin eylemlerini belirleyebilmeleri için ereve geliştirilmelidir (Martin, 2005).

Dijital okuryazarlık üzerine yapılan araştırmalarda konunun ekonomik yönleri de gösterilmiştir. Teknoloji rnlerinin fiyatları artmasına rağmen, gençlerin bunun üstesinden gelmek istedikleri ortaya çıkmaktadır. Kendiliğinden aldıkları teknik birikimle iş hayatına atılan gençlerin eğitiminden sonra, sistemdeki yaşlı ve orta ölçekli insanlar bu becerilerden uzakta kalmışlardır. Bu yüzden birçok şirket dijital inovasyona karşı direnç göstermektedir. nceki teknolojilere kıyasla, daha hızlı web tabanlı teknolojiler geliştirilmiştir, bu da yazılım şirketlerini önemli bir konum haline getirmiştir. Dijital okuryazarlığın geniş finansal ve politik etkileri sosyal olarak önemli bir yönü elde etmiştir (Özerbaş ve Kuralbayeva, 2018). Hayatımızda bilgi ve iletişim teknolojisinin edinilmesi ile küresel sözleşmelerle güvence altına alınan iletişim ve gizliliği korumak ve hayatı

kolaylaştıran yeni hizmetler ve uygulamalar geliştirmek gibi özgürlük riskleri ve tehditleri yaratmıştır. Bu teknolojilerin, hizmetlerin ve uygulamaların faydalarından yararlanmak ve bunları risklerden ve tehditlerden korumak için uluslararası, ulusal ve bölgesel araştırmalar yapılmalıdır (BTK, 2022).

2.9.3. Dijital okuryazarlık eğitimi

Dijital okuryazarlık eğitimleri, dijital teknolojileri bireyler tarafından etkili bir şekilde geliştirme, dijital içeriğin anlaşılması ve değerlendirilmesi, dijital iletişim ve iş birliği becerilerini kapsamaktadır. Eğitim düzeyi, dijital okuryazarlık eğitimlerinin planlanması ve uygulanmasında etkililiği artıran belirleyici bir faktör olarak değerlendirilmektedir (Öztürk, 2020). Dijital çağın gereksinimleri ve hızla gelişmekte olan teknolojiler hayatımızın bir parçası haline geldiğinden bugün bu eğitim önemlidir. Dijital okuryazarlık eğitimi, bireylerin dijital teknolojiyi etkili bir biçimde kullanmasını ve bilgi elde etmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Temel bilgisayar ve internet becerilerine dayanan bu eğitim dijital içeriği anlamak, bilgi değerlendirme güvenilirliği ve veri analizi gibi daha gelişmiş beceriler içerir. Ayrıca dijital araçların ve platformların etkili kullanımı, çevrim içi iş birliği ve dijital iletişim gibi sosyal ve iletişim becerilerini de içerir (Erbil ve Kuzu, 2019).

Dijital okuryazarlık eğitimi; eğitim kurumları, kütüphaneler, halk eğitim merkezleri, dijital platformlar ve çeşitli eğitim kurumları tarafından sunulabilmektedir. Eğitim programları yaş, bilgi düzeyi ve katılımcıların becerilerine göre düzenlenebilmektedir. Ek olarak, eğitim içeriği birçok alanda dijital teknolojinin nasıl kullanıldığına ve günlük yaşama nasıl entegre edilebileceğine odaklanabilmektedir. Bunun nedeni; sağlık, iletişim, alışveriş ve diğer birçok alanla birlikte dijital teknolojilerin iş ve eğitim hayatında sıklıkla kullanılmasıdır. Bu nedenle, bireysel dijital yeteneklerin geliştirilmesi, günlük yaşamda dijital teknolojinin daha etkili, bilinçli ve güvenli kullanımına izin verir. Erbil ve Hazer (2021) tarafından yapılan bir çalışmanın bulgularına göre, yaşlı bireyler dijital okuryazarlık deneyimleri açısından cep telefonunu en çok iletişim kurmak için kullanmaktadır. Diğer teknolojik cihazlar arasında bilgisayar ve tablet yer alsa da en tercih edileni cep telefonlarıdır (Erbil ve Hazer 2021). Dijital okuryazarlık pedagojisi de erişim ve değerlendirme sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle internet çağında, büyük miktarda bilgiye kolayca erişilebilmektedir. Bununla birlikte, bu bilgilerin güvenilirliğini ve doğruluğunu değerlendirmek önemlidir. Dijital okuryazarlık

eğitimi, bireylerin bilginin güvenilirliğini sorgulamasını, sağlam kaynakları tanımamasını ve dijital bir ortamda doğru bilgilere erişmesini sağlar; bu nedenle bireylerin dijital dünyada etkili ve güvenli bir şekilde hareket etmeleri için önemli bir yoldur. Bu eğitim sayesinde hemşireler, sağlık hizmetlerindeki dijital platformların bakımını iyileştirmek için dijital teknoloji ve dijital içeriği, mevcut bilimsel literatürü ve hastalarına erişimi etkili bir şekilde kullanabilmektedir (Erbil ve Kuzu, 2019).

2.9.4. Dijital okuryazarlık ve sağlık hizmetleri

Sağlık hizmetleri, sağlık sektöründe kullanılan dijital teknoloji ile büyük dönüşümlere maruz kalmaktadır. Dijital sağlık hizmetleri, dijital platformların tıbbi bilgisi olan hastaların korunması, sağlık hizmetlerine çevrim içi erişim, uzak sağlık izleme, telesağlık bakımı ve daha fazlası dâhil olmak üzere birçok uygulamayı içerir. Bu nedenle dijital yetenekler, sağlık hizmetlerinde önemli bir rol oynamaktadır (Tubaishat ve Habiballah, 2021). Dijital okuryazarlık, sağlık hizmetlerine ve katılımına erişim için son derece önemlidir. Dijital okuryazarlığın dijital yetenekleri sayesinde bireyler, çevrim içi olarak çeşitli sağlık kaynaklarına ulaşabilmekte ve sağlık hizmetleri hakkında doğru ve güvenilir bilgilere erişebilmektedir. Aynı zamanda hastaneler ve sağlık kuruluşlarıyla iletişim kurabilmekte, sağlık raporlarına bakabilmekte, tıbbi tavsiye alabilmekte ve dijital platform aracılığıyla randevu alabilmektedir. Dijital okuryazarlık, hastaların sağlık bilgilerini yönetmelerine ve sağlık hizmetlerine aktif olarak katılmalarına olanak tanır. Elektronik Sağlık Kayıtları (ESK) sayesinde hastalar, tıbbi belgeleri dijital olarak saklayabilmekte ve sağlık meselelerini akrabalarıyla paylaşabilmektedir. Bu, sağlık hizmetleri sunmada daha verimli ve etkilidir (Alkraiği, Alalwan ve Dwivedi, 2019). Dijital okuryazarlık da sağlık çalışanları için son derece önemlidir. Sağlık profesyonelleri, dijital teknolojiadaki hasta tıbbi verilerini, dijital platformlar aracılığıyla teşhis ve tedavi süreçleri için yönetebilmekte, uzaktan tıbbi tavsiyeleri takip edebilmekte ve sağlık hizmetlerini daha iyi koordine edebilmektedir. Dijital okuryazarlık sayesinde, sağlık uzmanları verilerini değiştirerek ve hastalarına daha kaliteli bir hizmet sunarak daha iyi kararlar verebilmektedir (Park, Chon, Lee, Kim ve Kim 2011).

2.9.5. Dijital okuryazarlık ve hasta bakımı

Dijital okuryazarlık becerileri olan sağlık mesleklerinin üyeleri hasta sağlığı verilerini dijital bir ortamda yönetebilmekte ve paylaşabilmektedir. ESK sistemleri (elektronik sağlık kayıtları) gibi dijital platformlar; tıbbi arka plan, tanı, tedavi tasarımları ve laboratuvar sonuçları gibi önemli verileri dijital olarak saklamanıza ve paylaşmanıza olanak tanır. Bu şekilde, sağlık personeli hastanın tıbbi geçmişine kolayca erişebilmekte ve uygun tedavi kararları verebilmektedir (Pletneva ve Wilson, 2021). Dijital beceriler, tele sağlık ve uzak sağlık hizmetleri gibi dijital sağlık yöntemleri için de önemlidir.

Sağlık profesyonelleri; dijital platformlar sayesinde tıbbi tavsiyeyi ve tedavi sürecini izleyerek hastalarla video veya sesli görüşmeler oluşturabilmektedir. Bu tür uygulamalar hastalara özellikle uzak bölgelerde ve acil durumlarda hızlı ve etkili sağlık hizmetleri sunmaktadır (Diviani, van den Putte, Meppelink & van Weert, 2016).

Dijital okuryazarlık ayrıca sağlık bilgi sistemlerinin ve tıbbi literatürün etkili kullanım olasılığını da içerir. Sağlık profesyonelleri, hastalara daha doğru ve etkili tedavi sağlayarak dijital platformlar aracılığıyla güvenilir bir şekilde azaltılmış tıbbi bilgilere erişebilmektedir. Aynı zamanda, meslektaşlarıyla dijital platformlar aracılığıyla iletişim kurarak ve mevcut tıbbi gelişmeleri bilerek bilgi alışverişinde bulunabilirler. Dijital beceriler de hastalarla iletişim kurmada önemli bir rol oynamaktadır. Sağlık uzmanları, soruları cevaplayarak, tedavi planlarını açıklayarak ve sağlıkla ilgili eğitim materyallerini paylaşarak çevrim içi bir platformda hastalarla iletişim kurabilmektedir. Dijital iletişim becerileri, akrabalar ve hasta memnuniyetini artıran hastalar arasındaki etkileşimleri geliştirir (Stellefson, Paige, Tennant, Alber, Chaney ve Grossman, 2017).

Bugün hemen hemen her alanda dijital okuryazarlık gereklidir. Eğitim, iş, sağlık, sağlık hizmetleri ve bilgiye erişim gibi alanlarda dijital teknolojilerin etkili kullanımı başarıyı ve üretkenliği artıracaktır. Aynı zamanda dijital okuryazarlık, bireylerin dijital dünyada bilinçli ve sorumlu olmalarını sağlar. Özellikle sosyal medyanın dağılımında, dijital okuryazarlık becerileri, sahte haberlerin ve yanıltıcı bilgilerin yayılmasını önlemede, medya okuryazarlığı konusunda son derece önemlidir (Koltay, 2011). Dijital okuryazarlık sağlık alanlarında son derece önemlidir. Hemşireler; hastalara bakmak, hasta sağlığı bilgilerine erişimi teşvik etmek, tedavi planlarını izlemek ve sağlık hizmetlerini koordine etmek için dijital teknolojileri etkili bir şekilde kullanabilmektedir. Aynı zamanda, dijital okuryazarlık, sağlık verilerinin güvenli ve gizli yönetimi ve hasta mahremiyetinin korunması için de son derece önemlidir (Alakuş ve Keleş, 2021).

2.9.6. Dijital okuryazarlık ve profesyonel gelişim

Mesleki gelişim, bireysel mesleki becerilerin geliştirilmesini, yeni bilgi ve becerileri edinmeyi ve mesleki ilerlemeyi içeren eğitim ve öğrenme faaliyetleri ile ilgilidir. Dijital yeterlilik ve mesleki gelişim bugün birbirini tamamlayan önemli kavramlardır (Martin, 2006). Dijital okuryazarlık, profesyonellerin dijital teknolojiyi işlerinde etkili bir şekilde kullanmaları için temel ön koşuldur. İş dünyasında dijital teknolojinin hızlı gelişimi, çalışma şeklinizi, iletişiminizi ve iş süreçlerinizi değiştirir. Bu nedenle, birçok meslekte dijital becerilere sahip olmak, iş başarısını artırmak ve rekabet avantajları elde etmek için önemlidir. Daha fazla gelişme aşamasında dijital okuryazarlık ve beceri geliştirme kritik bir yeri işgal etmektedir. İş dünyasındaki değişikliklere yanıt vermek ve yeni teknolojilere uyum sağlamak için çalışanların dijital becerilerini sürekli olarak güncellemeleri ve geliştirmeleri gerekir (Martin, 2006). Dijital okuryazarlık, çalışanların dijital platformlar hakkındaki bilgileri etkili bir şekilde araştırmasına, veri analizi oluşturmalarına, kritik bir gözle dijital içeriği değerlendirmelerine ve dijital iletişim becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Mesleki gelişimdeki dijital okuryazarlık, farklı uzman grupları arasında çeşitli şekillerde değer kazanır. Örneğin, sağlık uzmanlarının hasta iletişimi, tıbbi literatür ve dijital sağlık kayıtlarında dijital yetenekleri önemlidir. Eğitim sektöründe çalışanların dijital yetenekleri; dijital platformlarda, uzaktan derslerde ve öğrencilerle dijital iletişimde eğitim materyalleri oluşturma ve kullanma becerilerini içerir (Khan, 2017).

3. YÖNTEM VE BULGULAR

3.1. Araştırmanın Tasarımı

Bu araştırma, hemşirelerin teknoloji etkileşimine yakınlık düzeyleri ile dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla tanımlayıcı ve ilişkisel arayıcı desende planlanmıştır.

3.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Bu araştırma, Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan Adıyaman ilinin Kahta ilçesindeki Kahta Devlet Hastanesinde yürütülmüştür. 2023 yılı TÜİK verilerine göre Kahta ilçesinin nüfusu yaklaşık 145.000 olup çevre köy ve kasabalarla birlikte yaklaşık 200.000 kişiye hizmet verilmektedir.

Kahta Devlet Hastanesi, 150 yatak kapasiteli yataklı servisi, 12 branşta poliklinikleri, 20 yataklı yenidoğan ve erişkin yoğun bakım üniteleri, 24 saat kesintisiz hizmet veren acil servisiyle bölgesel bir başvuru merkezi niteliğindedir. Hastane, yıllık ortalama 220.000 poliklinik başvurusu, 25.000 acil servis başvurusu ve 18.000 yatan hasta kaydı almakta; ayrıca cerrahi, dâhiliye, kadın doğum, pediatri, ruh sağlığı ve rehabilitasyon gibi temel klinik hizmetlerini sürdürmektedir.

Veri toplama süreci, gerekli idari izinlerin Kahta Devlet Hastanesi Başhekimliği'nden alınmasının ardından 2025 yılı Nisan ve Mayıs aylarında gerçekleştirilmiştir.

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini, Kahta Devlet Hastanesinde hemşire ünvanıyla görev yapan 330 hemşire oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçimi yapılmamış, evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Bu yaklaşım, hem yeterli sayıda katılımcıya ulaşmayı hem de sonuçların hastanedeki tüm hemşire nüfusunu temsil etmesini sağlamayı amaçlamıştır.

Veri toplama sürecine gönüllü olarak katılan 234 hemşire ($n = 234$) çalışmaya dâhil edilmiştir; böylece örneklem, evrenin %70,9'unu temsil etmektedir. Katılımcı seçiminde “Kahta Devlet Hastanesinde hemşire ünvanıyla görev yapmak” ve “araştırmaya gönüllü onam vermek” ölçütleri esas alınmıştır. Bu ölçütlere dayalı yaklaşım, evreni olasılıklı örnekleme yöntemleri yerine, gönüllü katılıma dayalı bir tam sayım yöntemiyle inceleme imkânı sunmuştur. Bu sayede çalışmanın bulguları, Kahta Devlet Hastanesi hemşirelerinin

teknoloji etkileşimi ve dijital okuryazarlık düzeylerini güvenilir şekilde yansıttacak niteliktedir.

3.4. Araştırmaya Dâhil Edilme ve Dışlanma Kriterleri

Dâhil Edilme Kriterleri:

- Kahta Devlet Hastanesinde aktif olarak hemşirelik yapmak
- Araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul etmek
- Anket formunu eksiksiz doldurmak

Dışlanma Kriterleri:

- Veri toplama sürecinde ulaşılamamış olmak ya da eksik bilgi vermek
- Araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlamamak

3.5. Veri Toplama Araçları

Veriler, çevrim içi ortamda hazırlanan anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı, gönüllülük esasına dayalı katılım, gizlilik ve anonimlik koşullarını açıklayan bir bilgilendirme ve onam metni sunulmuş, onamı dijital olarak veren hemşirelerin verileri sisteme kaydedilmiştir. Anket linki, hastane içi e-posta sistemleri ve sosyal iletişim platformları üzerinden iletilmiş, katılım için dört haftalık bir süre tanınmış ve bu süre zarfında iki kez hatırlatma yapılmıştır.

3.5.1. Hemşire tanıtım formu

Hemşire Tanıtım Formu, katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, mesleki deneyim süresi ve çalıştıkları birim gibi sosyodemografik bilgilerini toplamakta; ayrıca dijital cihaz kullanım alışkanlıklarına ilişkin soruları içermektedir. Bu form, hemşirelerin kişisel ve mesleki özellikleri ile teknolojiye yönelik davranışlarını değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

3.5.2. Teknoloji Etkileşimine Yakınlık Ölçeği (TEYÖ)

Hemşirelerin teknolojiyle etkileşim kurma eğilimlerini ölçmek amacıyla, orijinal olarak Franke ve arkadaşları (2019) tarafından geliştirilen *Affinity for Technology Interaction (ATI)* ölçeği esas alınmıştır. Bu ölçek Türkçeye Demir, Çüm ve Kışla (2023) tarafından uyarlanarak *Teknik Etkileşim Yakınlığı Ölçeği (TEYÖ)* adıyla literatüre

kazandırılmıştır. TEYÖ, tek boyutlu ve 9 maddelik bir ölçek olup her madde 6'lı Likert tipi ile derecelendirilmektedir (1 = Hiç Katılmıyorum, 6 = Tamamen Katılıyorum). Ölçekte 3, 6 ve 8. maddeler ters puanlıdır; bu maddeler analiz sırasında ters çevrilerek yeniden kodlanmaktadır (Demir vd., 2023).

Uyarlama çalışmasında TEYÖ'nün iç tutarlılık katsayısı Cronbach $\alpha = 0,90$ olarak belirlenmiş; test-tekrar-test güvenirlik çalışmasında ise $r = 0,94$ ($p < 0,001$) sonucu elde edilmiştir (Demir vd., 2023). İki uygulama arasında anlamlı fark bulunmaması, ölçeğin yüksek güvenirlik sağladığını göstermektedir. Orijinal ATI ölçeğinde ise Cronbach α katsayıları 0,83–0,92 arasında değişmektedir (Franke vd., 2019). Bu veriler doğrultusunda, TEYÖ'nün hem geçerli hem de güvenilir bir araç olduğu kabul edilmektedir. Araştırmamızda ölçeğin Cronbach α değeri 0,89 olarak hesaplanmıştır.

3.5.3. Dijital Okuryazarlık Ölçeği (DOÖ)

Hemşirelerin dijital ortamlardaki yetkinliklerini değerlendirmek amacıyla, Ng (2012) tarafından geliştirilen 17 maddelik *Dijital Okuryazarlık Ölçeği (Digital Literacy Scale)* esas alınmış ve Türkçeye Hamutoğlu, Güngören, Uyanık ve Gür Erdoğan (2017) tarafından uyarlanmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları tamamlanmış olup, dört alt boyuttan oluşmaktadır:

- Tutum (5 madde)
- Teknik (4 madde)
- Bilişsel (4 madde)
- Sosyal (4 madde)

Her madde 5'li Likert tipi ile derecelendirilmekte (1 = Kesinlikle Katılmıyorum, 5 = Kesinlikle Katılıyorum) ve alt boyut puanları toplanarak hem alt boyut puanları hem de toplam dijital okuryazarlık puanı elde edilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 17, en yüksek puan 85 olup, puan yükseldikçe dijital okuryazarlık seviyesi de artmaktadır (Hamutoğlu vd., 2017).

Türkçe uyarlama çalışmasında DOÖ'nün yapı geçerliği, hem açıklayıcı hem de doğrulayıcı faktör analizleri ile sınanmış; ölçeğin dört faktörlü yapısının korunduğu ve uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu belirlenmiştir (RMSEA = 0,071; CFI = 0,98) (Hamutoğlu vd., 2017). Ayrıca uyarlama çalışmasında ölçeğin iç tutarlılık güvenirliği Cronbach $\alpha = 0,93$ olarak hesaplanmıştır. Araştırmamızda ise ölçeğin Cronbach α değeri 0,92 olarak bulunmuştur.

3.6. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, gerekli etik ve yasal izinler alındıktan sonra çevrim içi anket formu aracılığıyla araştırmacı tarafından toplanmıştır.

Anket formunun giriş ekranında araştırmanın amacı, gönüllülük esasına dayalı katılım şartı ve veri güvenliğiyle ilgili aydınlatılmış onam metni yer almıştır. Katılımcılardan kişisel kimlik bilgisi talep edilmemiş, tüm yanıtlar anonim olarak toplanmıştır. Anket bağlantısı, hastane içi e-posta grupları ve sosyal iletişim kanalları aracılığıyla çalışan hemşirelere duyurulmuş, anketi doldurmaları için dört haftalık bir süre tanınmıştır. Bu süreçte katılımcılara iki kez hatırlatma e-postası gönderilmiştir.

3.7. Araştırmanın Etik Yönü

Anketlerin katılımcılarla uygulanabilmesi için gereken etik kurul onayı "Adıyaman Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'nun 27.12.2024 tarihli ve 180 sayılı kararı" ile çalışmanın gerçekleştirileceği Kahta Devlet Hastanesinden alınan kurum izni kullanılmıştır. Tüm katılımcılardan onam alınmıştır. Katılımcı bilgileri gizli tutulmuştur. Araştırmada kullanılan Teknoloji Etkileşimine Yakınlık Ölçeği ile Dijital Okuryazarlık Ölçeği için de geçerlilik-güvenirlilik çalışmasını yapan ve Türkçeye uyarlayan araştırmacılardan gerekli izinler alınmıştır.

3.8. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, yalnızca tek bir il merkezinde ve belirli bir zaman aralığında yürütülmüştür. Bu nedenle elde edilen bulguların genellenebilirliği sınırlıdır ve farklı illerde, farklı sağlık kurumlarında veya daha geniş örneklemeler üzerinde yapılacak çalışmalarla desteklenmesi gerekmektedir. Veriler, katılımcılar tarafından öz bildirim yoluyla sağlanmıştır; bu durum, yanıtların kişisel algı ve tutumlara dayanması nedeniyle sosyal beğenirlik yanlılığı ya da hatırlama yanlılığı gibi sınırlılıkları beraberinde getirebilir. Ayrıca araştırmanın kesitsel desende olması, değişkenler arasında yalnızca ilişki düzeyinde bilgi sunmakta, neden-sonuç ilişkisi kurmaya olanak tanımamaktadır. Dolayısıyla elde edilen sonuçlar, hemşirelerin teknoloji etkileşimine yakınlık ve dijital okuryazarlık düzeyleri arasındaki mevcut durumu yansıtmaktadır ancak bu ilişkinin zaman içindeki değişimini ya da nedensel yönünü ortaya koymamaktadır.

3.9. Verilerin Analizi

Araştırmayla birlikte elde edilen veriler, IBM SPSS 22.0 (Statistical Package for Social Scientist) istatistik paket programıyla analiz edilmiştir. Hemşirelerde teknoloji etkileşimine yakınlık ile dijital okuryazarlık arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla hazırlanan ankette yer alan hemşirelerin demografik özellikler, dijital okuryazarlık ve teknoloji etkileşimine yakınlık (TEYÖ) ölçeğine yönelik olarak frekans analizleri (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) yapılmıştır.

Araştırma neticesinde elde edilen veriler analiz edilmeden önce analizlerde hangi testlerin kullanılacağına karar verebilmek adına ölçek için toplanan verilerin varyans homojenliği, normal dağılıp dağılmadığı test edilmiştir.

Elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine karar verebilmek için Kolmogorov-Smirnov normallik testi yapılmış, histogram grafikleri ve ayrıca çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri incelenmiştir. Verilerin normal dağılması sonucunda araştırmaya parametrik testler olan t testi ve ANOVA testleri ile devam edilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde, Kahta Devlet Hastanesinde görev yapan hemşirelerden elde edilen verilere ilişkin bulgular sunulmaktadır.

Tablo 4.1. *Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri (N=234)*

Değişken	Kategori	n	%
Cinsiyet	Kadın	137	58,5
	Erkek	97	41,5
Yaş	20–30	161	69,4
	31–40	60	25,9
	41–50	10	4,3
	51–60	1	0,4
Medeni Durum	Evli	107	45,9
	Bekâr	127	54,1
Eğitim Düzeyi	Lise	9	3,9
	Ön lisans	16	6,9
	Lisans	193	82,8
	Lisansüstü	15	6,4
Meslekte Çalışma Süresi	0–5 yıl	139	59,4
	6–10 yıl	48	20,5
	11–15 yıl	35	15,0
	16–20 yıl	8	3,4
	21 yıl ve üzeri	4	1,7
Görev Yapılan Birim	Dâhiliye	16	7,0
	Cerrahi	27	11,8
	Acil	104	45,4
	Ameliyathane	12	5,2
	Yoğun bakım	35	15,3
	Poliklinik	19	8,3
	İdari	16	7,0

Araştırmaya katılan toplam 234 hemşirenin %58,5’ini kadınlar (n=137), %41,5’ini ise erkekler (n=97) oluşturmaktadır. Katılımcıların yaş dağılımı incelendiğinde, en büyük grubu %69,4 ile 20–30 yaş aralığındaki hemşireler oluştururken bunu %25,9 ile 31–40 yaş

aralığı takip etmektedir. Daha ileri yaş gruplarında katılım oranı oldukça düşüktür (%4,3'ü 41–50 yaş, %0,4'ü 51–60 yaş).

Medeni durum açısından bakıldığında, hemşirelerin %54,1'inin bekâr (n=127), %45,9'unun ise evli (n=107) olduğu saptanmıştır. Eğitim düzeyi incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun lisans mezunu olduğu (%82,8), %6,9'unun ön lisans, %6,4'ünün lisansüstü ve %3,9'unun lise mezunu olduğu belirlenmiştir.

Meslekte çalışma süresine göre dağılımda en yüksek oranı %59,4 ile 0–5 yıl arasında çalışanlar oluşturmaktadır. Katılımcıların %20,5'i 6–10 yıl, %15'i 11–15 yıl, %3,4'ü 16–20 yıl ve yalnızca %1,7'si 21 yıl ve üzeri süredir meslekte çalışmaktadır. Bu durum, örneklem grubunun genel olarak meslekte yeni ve orta deneyime sahip hemşirelerden oluştuğunu göstermektedir.

Görev yapılan birimler açısından bakıldığında, katılımcıların %45,4'ü acil serviste, %15,3'ü yoğun bakımda, %11,8'i cerrahi servislere görev yapmaktadır. Bunun yanı sıra %8,3'ü poliklinik, %7'si dâhiliye servisi, %7'si idari birimler ve %5,2'si ameliyathanede çalışmaktadır.

Tablo 4.2. Katılımcıların teknoloji kullanımı ve eğitim alma durumu ile ilgili bulgular (N=234)

Değişken	Kategori	n	%
Teknoloji Kullanım Sıklığı	Nadiren	11	4,7
	Bazen	41	17,5
	Sıklıkla	126	53,8
	Çok sık	56	23,9
Yeni Teknolojik Gelişmeleri Takip	Hiç	9	3,8
	Nadiren	45	19,2
	Bazen	103	44,0
	Sıklıkla	60	25,6
Dijital Teknoloji Eğitimi Alma	Çok sık	17	7,3
	Evet	41	17,5
	Hayır	193	82,5
	Ek Eğitim İhtiyacı	162	69,2
Sağlıkta Dijital Teknolojiye Tutum	Hayır	72	30,8
	Olumlu	194	82,9
	Tarafsız	33	14,1
	Olumsuz	7	3,0

Araştırmaya katılan hemşirelerin teknoloji kullanım sıklıkları incelendiğinde, %53,8'inin (n=126) teknolojiyi sıklıkla, %23,9'unun (n=56) çok sık kullandığı

görülmektedir. Daha düşük oranlarda ise %17,5'i (n=41) bazen, %4,7'si (n=11) ise nadiren teknoloji kullandığını belirtmiştir.

Yeni teknolojik gelişmeleri takip etme durumları değerlendirildiğinde, hemşirelerin %44'ü (n=103) bazen, %25,6'sı (n=60) sıklıkla, %7,3'ü (n=17) ise çok sık takip ettiğini ifade etmiştir. Buna karşın %19,2'si (n=45) nadiren, %3,8'i (n=9) ise hiç takip etmediğini belirtmiştir.

Dijital teknoloji eğitimi alma durumları incelendiğinde, katılımcıların yalnızca %17,5'inin (n=41) böyle bir eğitim aldığı, %82,5'inin (n=193) ise almadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, hemşirelerin önemli bir kısmı (%69,2; n=162) ek eğitim ihtiyacı olduğunu belirtmiş, %30,8'i (n=72) ise bu konuda ek eğitime gerek duymadığını ifade etmiştir.

Sağlıkta dijital teknolojiye yönelik tutum incelendiğinde, hemşirelerin büyük çoğunluğunun (%82,9; n=194) olumlu bir tutum sergilediği görülmektedir. Katılımcıların %14,1'i (n=33) tarafsız, %3'ü (n=7) ise olumsuz tutuma sahiptir.

Tablo 4.3. TEYÖ ve dijital okuryazarlık ölçeğinin puan ortalamaları

Ölçek	Min	Maks	Ort.	Ss.
Teknoloji Etkileşimine Yakınlık Ölçeği (TEYÖ)	18	63	40,79	5,84
Dijital Okuryazarlık Ölçeği	28	85	64,38	9,53

Araştırmada kullanılan Teknoloji Etkileşimine Yakınlık Ölçeği (TEYÖ)'nden elde edilen puanların minimum değeri 18, maksimum değeri 63 olup ortalama $40,79 \pm 5,84$ olarak bulunmuştur. Dijital Okuryazarlık Ölçeği'nden elde edilen puanların minimum değeri 28, maksimum değeri 85'tir. Katılımcıların ortalama puanı $64,38 \pm 9,53$ olarak saptanmıştır.

Tablo 4.4. *Teknoloji Etkileşimine Yakınlık (TEYÖ) ve dijital okuryazarlık puan ortalamalarının demografik değişkenlere göre dağılımı*

Değişken	TEYÖ (t)	p	Dijital	
			Okuryazarlık (t)	p
Cinsiyet	0,410	.682	−0,327	.744
Medeni durum	−0,384	.701	−0,457	.648
Dijital teknoloji eğitimi (var/yok)	1,412	.164	2,120	.035*
Ek eğitim ihtiyacı (var/yok)	0,054	.957	0,298	.766

*p<.05

Cinsiyete göre TEYÖ puanları için $t=0.410$, $p=.682$; DOÖ puanları için $t=-0.327$, $p=.744$ bulunmuştur. Her iki sonuç da $p>.05$ düzeyindedir.

Medeni duruma göre TEYÖ için $t=-0.384$, $p=.701$; DOÖ için $t=-0.457$, $p=.648$ hesaplanmıştır. Buna karşın DOÖ için $t=2.120$, $p=.035 <.05$ bulunmuştur. TEYÖ için $t=0.054$, $p=.957$; DOÖ için $t=0.298$, $p=.766$ hesaplanmıştır. Her iki p değeri de anlamlılık düzeyinin oldukça üzerindedir.

Tablo 4.5. *Yaş Gruplarına Göre Dijital Okuryazarlık (DOÖ) ve Teknoloji Etkileşimine Yakınlık (TEYÖ) sonuçları*

Değişke	Gru	N	DOÖ Ort.	DOÖ SS	TEYÖ Ort.	TEYÖ SS	TEYÖ f/p	DOÖ f/p
n	p							
Yaşınız	20-30	16	68,7	10,1	32,32	4,02	1,366 / 0,254	1,912 / 0,128
	31-40	60	69,98	9,21	31,95	4,03		
	41-50	10	65,54	8,53	32,4	4,09		
	51-60	1	88		40			

Araştırmada hemşirelerin yaş gruplarına göre dijital okuryazarlık (DOÖ) ve teknoloji etkileşimine yakınlık (TEYÖ) düzeyleri incelenmiştir. Bulgulara göre 20–30 yaş grubundaki hemşireler (n=161), DOÖ puan ortalaması (Ort.=68,70; SS=10,10) ve TEYÖ puan ortalaması (Ort.=32,32; SS=4,02) ile oldukça dengeli bir profil sergilemiştir. 31–40 yaş grubunda (n=60), DOÖ puanı biraz daha yüksek (Ort.=69,98; SS=9,21) olmakla birlikte TEYÖ puanında çok küçük bir düşüş (Ort.=31,95; SS=4,03) gözlenmiştir. 41–50 yaş grubunda (n=10) ise DOÖ puanları belirgin şekilde daha düşük (Ort.=65,54; SS=8,53) çıkmıştır. TEYÖ puanı ise (Ort.=32,40; SS=4,09) genç gruplara yakın olsa da dijital okuryazarlık düzeyindeki gerileme, bu yaş grubunda teknolojiyi etkin kullanma becerisinde sınırların başladığını göstermektedir. Örnekleme tek bir katılımcının yer aldığı 51–60 yaş grubunda ise DOÖ (Ort.=88,00) ve TEYÖ (Ort.=40,00) değerlerinin yüksek çıkması dikkat çekmekle birlikte, düşük örneklem büyüklüğü nedeniyle genellenebilir değildir. İstatistiksel olarak bakıldığında ANOVA sonuçları, TEYÖ için (F=1,366; p=0,254) ve DOÖ için (F=1,912; p=0,128) anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 4.6. *Eğitim Düzeyine Göre Dijital Okuryazarlık (DOÖ) ve Teknoloji Etkileşimine Yakınlık (TEYÖ) sonuçları*

Değişken	Grup	n	DOÖ Ort.	DOÖ SS	TEYÖ Ort.	TEYÖ SS	TEYÖ f/p	DOÖ f/p
Eğitim	Lisans	19	69	10,02	32,21	4,1	0,562 /	0,771 /
Durumunuz		3					0,641	0,512
	Lisansüstü	15	70,98	10,2	33,01	3,97		
	Lise	9	64,89	8,19	30,78	4,09		
	Ön lisans	16	68,08	7,15	32,12	3,98		

Araştırma bulguları, hemşirelerin eğitim düzeyine göre dijital okuryazarlık (DOÖ) ve teknoloji etkileşimine yakınlık (TEYÖ) düzeylerini ortaya koymaktadır. Lisans mezunu hemşireler (n=193), DOÖ ortalaması (Ort.=69,00; SS=10,02) ve TEYÖ ortalaması (Ort.=32,21; SS=4,10) ile genel örneklem ortalamalarını temsil eden bir dağılım sergilemiştir. Lisansüstü eğitim almış olan hemşirelerde (n=15), DOÖ puanlarının

(Ort.=70,98; SS=10,20) ve TEYÖ puanlarının (Ort.=33,01; SS=3,97) lisans grubuna göre daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Lise mezunu hemşireler (n=9) ise hem DOÖ (Ort.=64,89; SS=8,19) hem de TEYÖ (Ort.=30,78; SS=4,09) ortalamalarıyla en düşük düzeyde kalmıştır. Ön lisans mezunları (n=16) ise DOÖ (Ort.=68,08; SS=7,15) ve TEYÖ (Ort.=32,12; SS=3,98) ortalamaları ile lisans grubuna oldukça yakın bir düzey göstermektedir. İstatistiksel olarak değerlendirildiğinde, ANOVA sonuçları TEYÖ için (F=0,562; p=0,641) ve DOÖ için (F=0,771; p=0,512) anlamlı bir farklılık ortaya koymamaktadır.

Tablo 4.7. Meslekte Çalışma Süresine Göre Dijital Okuryazarlık (DOÖ) ve Teknoloji Etkileşimine Yakınlık (TEYÖ) sonuçları

Değişken	Grup	n	DOÖ Ort.	DOÖ SS	TEYÖ Ort.	TEYÖ SS	TEYÖ f/p	DOÖ f/p
Meslekte Çalışma Süreniz	0-5 yıl	13	68,48	10,12	32,3	4,14	3,137 /	0,685 /
		9					0,015	0,603
	11-15 yıl	35	68,31	8,59	31,28	3,85		
	16-20 yıl	8	68	11,17	29,38	5,73		
	21 yıl ve üzeri	4	69,75	14,68	37	2		
	6-10 yıl	48	71,06	9,43	32,72	3,41		

Bulgular hemşirelerin meslekteki deneyim sürelerine göre dijital okuryazarlık (DOÖ) ve teknoloji etkileşimine yakınlık (TEYÖ) düzeylerinde farklılaşmalar olduğunu göstermektedir. 0–5 yıl deneyime sahip hemşireler (n=139), DOÖ puan ortalaması (Ort.=68,48; SS=10,12) ve TEYÖ puan ortalaması (Ort.=32,30; SS=4,14) ile genel örneklem ortalamasına yakın değerler sergilemiştir. 6–10 yıl arası deneyime sahip grupta (n=48), DOÖ puanı (Ort.=71,06; SS=9,43) anlamlı biçimde yükselmiş, TEYÖ puanı (Ort.=32,72; SS=3,41) da görece yüksek bulunmuştur. 11–15 yıl deneyime sahip hemşirelerde (n=35) DOÖ ortalaması (Ort.=68,31; SS=8,59) sabit kalırken TEYÖ ortalaması (Ort.=31,28; SS=3,85) düşüş göstermiştir. 16–20 yıl grubunda (n=8) DOÖ ortalaması (Ort.=68,00; SS=11,17) sabit seyretmekte ancak TEYÖ ortalaması (Ort.=29,38; SS=5,73) en düşük değere inmektedir. Buna karşılık, 21 yıl ve üzeri deneyime sahip grupta (n=4) DOÖ puanı (Ort.=69,75; SS=14,68) görece yüksek kalırken TEYÖ ortalaması

(Ort.=37,00; SS=2,00) dikkat çekici biçimde yükselmiştir. İstatistiksel açıdan, ANOVA sonuçları TEYÖ için anlamlı bir farklılık ortaya koymaktadır ($F=3,137$; $p=0,015$), bu da meslekte çalışma süresine göre teknoloji etkileşimine yakınlığın istatistiksel olarak değiştiğini göstermektedir. Buna karşın DOÖ için ($F=0,685$; $p=0,603$) anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4.8. Görev Yapılan Birime Göre Dijital Okuryazarlık (DOÖ) ve Teknoloji Etkileşimine Yakınlık (TEYÖ) sonuçları

Değişken	Grup	n	DOÖ Ort.	DOÖ SS	TEYÖ Ort.	TEYÖ SS	TEYÖ f/p	DOÖ f/p
Görev Yaptığınız Birim	Acil Servis	10	68,59	9,89	31,49	4,31	1,821 /	1,216 /
		3					0,084	0,295
	İdari	16	74,07	9,2	34,5	4,56		
	Ameliyathane	12	68,75	10,43	31	2,73		
	Cerrahi Servisi	27	68,93	8,32	33,11	2,56		
	Dâhiliye Servisi	16	71,35	9,23	33,29	5,41		
	Poliklinik	19	67,64	8,03	32,46	3,84		
	Yoğun Bakım	35	68,11	9,98	32,4	2,85		

Hemşirelerin görev yaptıkları birimlere göre dijital okuryazarlık (DOÖ) ve teknoloji etkileşimine yakınlık (TEYÖ) düzeyleri incelendiğinde, farklı çalışma ortamlarının bu değişkenler üzerinde etkili olduğu gözlenmektedir. Acil servis hemşireleri ($n=103$), örneklemin en büyük grubunu oluşturarak DOÖ puan ortalaması (Ort.=68,59; $SS=9,89$) ve TEYÖ puan ortalaması (Ort.=31,49; $SS=4,31$) ile genel düzeyi temsil etmektedir. Yoğun bakım hemşireleri ($n=35$), benzer şekilde DOÖ (Ort.=68,11; $SS=9,98$) ve TEYÖ (Ort.=32,40; $SS=2,85$) ortalamalarıyla dengeyi korumaktadır. Ameliyathane çalışanları ($n=12$) ise DOÖ (Ort.=68,75; $SS=10,43$) ve TEYÖ (Ort.=31,00; $SS=2,73$) düzeyleriyle görece düşük teknoloji etkileşimi sergilemiştir. Cerrahi servis hemşireleri ($n=27$) ise TEYÖ ortalaması (Ort.=33,11; $SS=2,56$) ile teknolojiye yakınlıkta daha yüksek

puan elde etmiştir. Dâhiliye servisinde görev yapanlar (n=16), DOÖ puanı (Ort.=71,35; SS=9,23) ile en yüksek dijital okuryazarlık ortalamalarından birine sahip olmuş, TEYÖ ortalaması (Ort.=33,29; SS=5,41) da yüksek düzeyde bulunmuştur. Poliklinik çalışanları (n=19) ise DOÖ (Ort.=67,64; SS=8,03) ve TEYÖ (Ort.=32,46; SS=3,84) düzeyleriyle ortalamaların biraz altında kalmıştır. Dikkat çekici bir bulgu olarak idari birimlerde çalışan hemşireler (n=16), DOÖ ortalaması (Ort.=74,07; SS=9,20) ile en yüksek dijital okuryazarlık düzeyine sahip olmuş, TEYÖ puanları da (Ort.=34,50; SS=4,56) diğer gruplara kıyasla en yüksek değerlerden biri olarak öne çıkmıştır. İstatistiksel açıdan bakıldığında, ANOVA sonuçları TEYÖ için (F=1,821; p=0,084) ve DOÖ için (F=1,216; p=0,295) anlamlı bir farklılık ortaya koymamaktadır.

Tablo 4.9. *Teknoloji Etkileşimine Yakınlık (TEYÖ) ile dijital okuryazarlık puan ortalamaları arasındaki pearson korelasyon analizi*

Değişken 1	Değişken 2	r	p
Dijital okuryazarlık	TEYÖ	.579	.000

Tablo 4.9’da görüldüğü üzere, dijital okuryazarlık puanları ile Teknoloji Etkileşimine Yakınlık (TEYÖ) arasında orta-yüksek düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir pozitif ilişki bulunmaktadır ($r = .579$, $p < .001$).

Tablo 04.10. *Teknoloji Etkileşimine Yakınlık (TEYÖ) üzerine çoklu doğrusal regresyon sonuçları*

Yordayıcı değişken	B	Std. β	t	p
Sabit	18,432	–	4,215	.000
Dijital okuryazarlık (sürekli)	0,254	0,451	7,891	.000
Teknoloji kullanım sıklığı (1–4)	1,287	0,271	3,514	.001
Yeni teknolojiyi takip sıklığı (1–5)	0,763	0,192	2,147	.033
Meslekte çalışma süresi (21 yıl +)†	1,668	0,206	2,723	.007

Model: $R = .652$, $R^2 = .425$, Düzeltilmiş $R^2 = .412$, $F(4, 229) = 42,18$, $p < .001$.

Tablo 4.10’da göre yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi, TEYÖ varyansının %42,5’inin dört temel yordayıcı değişken ile açıklandığını ortaya koymaktadır ($R = .652$, $R^2 = .425$, Düzeltilmiş $R^2 = .412$, $F(4, 229) = 42,18$, $p < .001$).

5. TARTIŞMA

Bu araştırmada hemşirelerin teknoloji ile etkileşim seviyeleri ve dijital okuryazarlık düzeyleri incelenmiş, ayrıca bu iki faktör arasındaki ilişki istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Araştırmanın bulguları, hemşirelerin genel olarak orta-üst seviyede teknoloji ile etkileşimde bulunduklarını (TEYÖ ort. : $40,79 \pm 5,84$) ve dijital okuryazarlık becerilerinin de aynı oranda orta-üst düzeyde olduğunu (DOÖ ort. : $64,38 \pm 9,53$) göstermiştir. Bu iki faktör arasında anlamlı ve olumlu bir ilişki tespit edilmiştir ($r = .579$, $p < .001$). Bu bulgu, teknoloji ile etkileşimin dijital becerilerin gelişimi üzerinde önemli bir etken olduğunu göstermektedir. Literatürde bu durumu destekleyen pek çok bulgu mevcuttur. Örneğin Hamutoğlu ve arkadaşları, bireylerin dijital araçlarla olan etkileşimlerinin dijital okuryazarlık düzeylerini artırdığını ifade etmiştir. Benzer şekilde Demir, Çüm ve Kışla teknoloji ile etkileşimde olan bireylerin dijital bilgi ve yeteneklerini daha etkili kullandığını ortaya koymuştur.

Araştırmada elde edilen verilere göre, hemşirelerin teknoloji ile etkileşim seviyeleri bazı demografik değişkenler açısından anlamlı farklılıklar göstermektedir. Özellikle mesleki deneyim süresi ve görev yaptıkları birim, TEYÖ puanlarını etkilemiştir. Bu durum, klinik deneyimi yüksek olan ve yoğun dijital araç kullanımının gözlemlendiği birimlerde çalışan hemşirelerin, teknoloji ile daha fazla etkileşimde bulunarak dijital yeterliliklerini artırma eğiliminde olduklarını göstermektedir. Öte yandan, dijital okuryazarlık puanları açısından benzer demografik değişkenler arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bu, dijital okuryazarlığın yalnızca mesleki tecrübeye ya da çalışma birimine bağlı olmadığını, aynı zamanda bireyin teknolojiye karşı duyduğu ilgi, tutum ve öğrenme isteği ile de yakından ilişkili olduğunu düşündürmektedir. Araştırmanın bir diğer dikkat çekici bulgusu, mesleki deneyim süresinin artmasıyla birlikte dijital okuryazarlık puanlarında bir düşüş gözlemlenmesidir. Bu sonuç, teknolojik etkileşim ve öğrenme motivasyonunun yaşla birlikte azalabileceği görüşü ile paralellik göstermektedir. Ancak deneyimli hemşirelerin, kurumsal eğitim programları aracılığıyla dijital sistemlere uyum sağladıkları da vurgulanmaktadır. Bu durum, deneyimin dijital yeterlilik açısından, her zaman olumsuz bir etken olmayabileceğini göstermektedir. Bu bağlamda, uzun yıllar meslekte çalışan hemşirelerin dijital dönüşüme entegre olabilmeleri için sürekli mesleki gelişim yöntemleri ile hem teorik hem de pratik teknoloji eğitimleri olarak desteklenmeleri önemlidir. Bu sayede deneyimli sağlık personelinin güncel dijital sistemlere uyum sağlaması daha da kolaylaşacaktır.

Araştırmada, dijital teknoloji eğitimi almış hemşirelerin, hem TEYÖ hem de DOÖ puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Özellikle dijital okuryazarlık puanlarında, anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($t = 2.120$, $p = .035$) (Bkz. Tablo 4. 6). Bu durum, hem kurumsal hem de bireysel olarak sağlanan dijital eğitimlerin hemşirelerin dijital becerilerinin gelişiminde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların %69,2'si ek eğitim ihtiyaçlarının olduğunu ifade etmiştir (Tablo 4. 3), bu da sağlık kurumlarında dijital eğitim programlarının artırılması gerektiğini göstermektedir.

Araştırma bulgularında cinsiyet, medeni durum, çalışılan birim ve eğitim seviyesine göre dijital okuryazarlık düzeylerinde anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p > .05$) (Tablo 4. 6, 4. 7). Bu durum, dijital okuryazarlığın daha çok bireysel teknoloji kullanımı ve ilgi düzeyiyle ilişkili olduğunu düşündürmektedir. Cinsiyetle ilgili bir fark olmaması, “erkeklerin daha çok teknoloji ile ilgili olduğu” inancının sağlık profesyonelleri açısından geçerliliğini yitirdiğini göstermektedir. Bu bulgu, Hamutoğlu ve Demir’in çalışmalarındaki benzer sonuçlarla örtüşmektedir.

Yaş grubu ve eğitim seviyesi gibi bazı faktörler doğrudan anlamlı farklılık yaratmasa bile genç, lisans veya lisansüstü düzeyde eğitim alan hemşirelerin hem TEYÖ hem de DOÖ puanlarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir (Tablo 4. 2). Bu durum, Ergün ve arkadaşlarının (2019) ve Şenyuva’nın (2019) araştırmalarını desteklemektedir; genç bireylerin dijital ortamlara daha aşina olması, dijital beceriler üzerinde olumlu bir etki yaratmaktadır.

Araştırma sonuçları, hemşirelerin teknolojiyle etkileşimlerinin dijital okuryazarlık becerileri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum, hem bireysel hem de kurumsal düzeyde stratejik bir önem taşımaktadır. Elektronik sağlık kayıtları, tele sağlık sistemleri ve dijital hasta takip uygulamaları, hemşirelerin dijital becerileriyle doğrudan bağlantılıdır. Skiba (2015) ve McBride & Tietze (2018), yüksek dijital okuryazarlık seviyesine sahip hemşirelerin klinik karar verme süreçlerinde daha etkili ve özgüvenli olduklarını belirtmektedir. Bu nedenle, hemşirelik eğitim programlarında dijital okuryazarlık ve teknoloji kullanımı konularına daha fazla vurgu yapılması önemlidir. Yalnızca bilişsel bilgilerin değil, davranışsal ve tutumsal boyutların da desteklenmesi, teknolojiye yönelik olumlu bir tutum ve yüksek motivasyon geliştirilmesine yardımcı olacaktır (Booth vd. , 2021).

Ayrıca, yaşça büyük hemşireler için dijital dönüşümü destekleyen, yaşa uygun öğrenme yöntemleri ile geliştirilmiş özel programların hazırlanması önerilmektedir. Prensky'nin (2001) tanımladığı dijital yerliler ve göçmenler arasındaki fark, sağlık alanında da geçerliliğini korumaktadır. Bu farklılıkların giderilmesi için sürekli hizmet içi eğitimler, kurumsal teknoloji destek sistemleri ve bireysel öğrenme fırsatları büyük bir önem taşımaktadır (Yen vd. , 2022).

Teknoloji etkileşimi ile dijital okuryazarlık arasındaki olumlu ilişki, hemşirelik mesleğinin geleceği açısından stratejik bir önem arz etmektedir. Sağlık sistemlerinin dijitalleşme sürecinde, hemşirelerin dijital yetenekleri hasta güvenliği, veri doğruluğu ve bakım kalitesi açısından vazgeçilmez bir unsur haline gelmiştir. Bu nedenle, farklı kurum ve bölgelerde benzer araştırmalarla bu ilişkilerin derinleştirilmesi ve genelleştirilebilir sonuçların elde edilmesi tavsiye edilmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Bu araştırma, Kahta Devlet Hastanesinde görev yapan hemşirelerin teknoloji etkileşimine yakınlık durumları ile dijital okuryazarlık düzeylerini ayrıntılı biçimde incelemiş ve bu iki değişkenin demografik, mesleki ve davranışsal faktörler bağlamında farklılaşma örüntülerini ortaya koymuştur. Araştırma bulgularına göre hemşireler genel olarak orta-yüksek düzeyde teknoloji etkileşimi ve dijital okuryazarlık sergilemektedir. Ayrıca teknoloji etkileşimine yakınlık ile dijital okuryazarlık arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki saptanmıştır; bu da hemşirelerin teknolojiye olan yatkınlıklarının, dijital becerilerle paralel olarak geliştiğini göstermektedir.

Demografik faktörler açısından, yaş ve eğitim düzeyi, hem teknoloji etkileşimine yakınlık hem de dijital okuryazarlık üzerinde belirleyici faktörler olarak ön plana çıkmıştır. Genç hemşireler ve lisans/lisansüstü eğitim düzeyine sahip bireyler, teknoloji etkileşimi ve dijital okuryazarlık açısından daha yüksek puanlar elde etmiştir. Bu bulgu, eğitim ve genç yaşın teknolojiye adaptasyonu ve dijital yeterlilikleri artırmada kritik rol oynadığını doğrulamaktadır.

Mesleki deneyim açısından, uzun süreli kıdeme sahip hemşireler ve idari görevlerde bulunanlar, teknoloji etkileşimine yakınlık düzeylerinde daha yüksek puanlar almıştır. Bu durum, deneyim ve uzun süreli sistem maruziyetinin teknoloji kullanımına olan güveni ve adaptasyonu güçlendirdiğini göstermektedir.

Davranışsal faktörler incelendiğinde, günlük teknoloji kullanım sıklığı ve yeni teknolojik gelişmeleri takip etme eğilimi, hem teknoloji etkileşimi hem de dijital okuryazarlık üzerinde güçlü birer belirleyici olarak öne çıkmıştır. Hemşireler arasında teknolojiye olumlu bakanlar, tarafsız veya olumsuz tutum sergileyenlere göre daha yüksek teknoloji etkileşimi ve dijital okuryazarlık düzeyine sahiptir. Bu bulgu; bilişsel hazırlık, motivasyon ve teknolojiye yönelik olumlu tutumun dijital yeterlilikleri artırmada kritik rol oynadığını göstermektedir.

Cinsiyetin hem teknoloji etkileşimine yakınlık hem de dijital okuryazarlık üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmaması, teknolojinin mesleki yeterlilikle ilişkili olduğunu ve kadın-erkek hemşireler arasında eşit bir benimsenme eğilimini ortaya koymaktadır. Bu sonuç, dijital sağlık ortamlarında cinsiyetler arası farkların giderek azaldığını ve teknoloji adaptasyonunun kişisel yetkinlik ve deneyimle daha doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir.

Araştırma bulguları, hemşirelerin dijital sağlık ortamlarında etkin rol alabilmeleri için teknolojiye yakınlık, deneyim, teknolojiye maruziyet ve günlük pratik uygulamanın gerekli olduğunu ortaya koymaktadır. Dijital okuryazarlık, kısa süreli eğitimlerle artırılabilse de teknoloji etkileşimine yakınlık ve özgüvenin kalıcı olarak gelişmesi, yoğun ve sürekli uygulama ile deneyim paylaşımını gerektirmektedir.

Sonuç olarak, hem bireysel hem de kurumsal düzeyde uygulanacak bütüncül stratejiler, hemşirelerin teknoloji etkileşimi ve dijital okuryazarlık düzeylerini artırarak sağlık hizmetlerinde kalite, güvenlik ve etkinliği yükseltecektir. Bu çalışma, dijital sağlık uygulamalarının hemşirelik pratiğine entegrasyonu konusunda kanıta dayalı bir temel sunmaktadır.

6.2. Öneriler

Araştırmanın bulgularına dayanarak hemşirelerin dijital yeterliliklerinin artırılmasına yönelik çeşitli stratejiler; bireysel, eğitsel ve kurumsal düzeylerde önerilmektedir. İlk olarak sağlık kuruluşları, hemşirelerin dijital becerilerini geliştirmek için düzenli olarak dijital okuryazarlık ve teknoloji kullanımı ile ilgili hizmet içi eğitimler sunmalıdır. Bu eğitimlerin sadece teorik bilgi sağlamaktan öte, pratik içerik sunması gerekmektedir. Böylece hemşireler, güncel dijital sistemleri etkili bir şekilde kullanma fırsatına sahip olmalıdır. Eğitimlere katılım özendirilerek mümkünse zorunlu hale getirilmeli ve tüm çalışanların bu gelişim süreçlerine katılması teşvik edilmelidir. Bunun yanı sıra, hemşirelik bölümü ve lisansüstü programlarının müfredatlarına dijital okuryazarlık, sağlık bilişimi ve dijital hasta kayıt sistemleri gibi konular eklenmelidir. Öğrencilerin teknolojik araçlarla erken tanışarak bu yetenekleri mezun olmadan önce kazanmaları sağlanmalıdır. Eğitimlerin sadece bilgi aktarımına yönelik olmaması, aynı zamanda hemşirelerin teknolojiye karşı olumlu bir tutum geliştirmelerine yardımcı olacak davranışsal ve tutumsal boyutları da desteklemesi gereklidir.

Deneyimli ve yaşça büyük hemşirelerin dijital dönüşüm sürecine daha iyi uyum sağlaması için, onlara uygun eğitim yöntemleriyle özel eğitim programları sunulmalıdır. Bu gruba yönelik sabırlı, etkileşimli ve pratik ağırlıklı eğitimler, öğrenme sürecini etkili hale getirirken dijital araçlara duyulan güveni de artıracaktır. Bu yaklaşım, dijital yerliler ve dijital göçmenler arasındaki beceri farklarını azaltmaya yardımcı olacaktır.

Ayrıca, sağlık kuruluşlarında dijital dönüşüm süreçlerinin daha etkili bir şekilde yürütülmesi için teknolojik altyapılar güçlendirilmelidir. Çalışanlara yönelik teknolojik

destek sistemleri oluşturulması gerektiği belirtilmektedir. Özellikle dijital uygulamaların yoğun kullanıldığı klinik birimlerdeki hemşireler için birime özel dijital beceri eğitimleri düzenlenmesi, işlevselliği artıracak ve hasta güvenliğini sağlayacaktır.

Son olarak, bu çalışmanın bulgularının daha geniş kitlelere ulaşabilmesi adına farklı bölgelerde, çeşitli sağlık kuruluşlarında ve değişik meslek gruplarını kapsayan benzer araştırmalar yapılması tavsiye edilmektedir. Bu durum, dijital okuryazarlık ile teknoloji etkileşimini daha kapsamlı değerlendirme imkânı sunacak ve ulusal düzeyde politika geliştirme süreçlerine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Adesanya, T. O., Parks, L., & Peery, C. (2022). Primary healthcare nurses' views on digital communication and continuity of care: A qualitative study. *Journal of Medical Internet Research Nursing*, 6(1), e37845. <https://doi.org/10.2196/37845>
- Ak, B. (2013). Sağlıkta yeni hedef: Dijital hastaneler. In *Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri* (pp. 971–979). Akdeniz Üniversitesi.
- Akkaş Dede, R. (2021). *Teknoloji destekli eğitsel oyunların ilköğretim matematik öğretiminde kullanılmasına yönelik yazılan lisansüstü araştırmaların eğilimleri: 2005–2020 yılları arası Türkiye örneği* (Yüksek lisans tezi). Kocaeli Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Aksoy, A. D. (2014). Tüketicinin dijitalleşmesi. In M. Babaoğlu, A. Şener, & B. Buğday (Eds.), *Tüketici yazıları* (pp. 46–64). Hacettepe Üniversitesi Tüketici Pazar-Araştırma-Danışma Test ve Eğitim Merkezi.
- Alakuş, Ö., & Keleş, H. (2021). Dijital çağda hemşirelik öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi. *Journal of Contemporary Education Research*, 11(2), 186–197.
- Alkrajji, A., Alalwan, A. A., & Dwivedi, Y. K. (2019). Patients' adoption of and resistance to personal health information technologies: An empirical investigation. *Information & Management*, 56(1), 103156. <https://doi.org/10.1016/j.im.2018.09.004>
- Altıntaş, S. (2022). Dijitalleşen hastaneye doğru: Hastane çalışanlarının dijitalleşmeye bakış açısı. *Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi*, 20(1), 1–17.
- Altun, A. (2002, May 23–25). E-okuryazarlık. *Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu*, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Arı, M. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin öğretim teknolojileri ve materyal kullanma durumları ile öğretim teknolojileri ve materyallerinin etkililiğine ilişkin görüşlerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Armstrong, G., & Kotler, P. (2010). *Marketing: An introduction* (10th ed.). Pearson Education.
- Aşıcı, M. (2009). Kişisel ve sosyal bir değer olarak okuryazarlık. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(17), 9–26.
- Aulia, A., Marchira, C. R., Supriyanto, I., & Pratiti, B. (2020). Cyberchondria in first year medical students of Yogyakarta. *Journal of Consumer Health on the Internet*, 24(1), 1–9. <https://doi.org/10.1080/15398285.2019.1710096>
- Barbosa, A. (2020). *Digital skills and literacy*. OECD Publishing.

- Barbosa, I. D. C., Silva, M. J. P. D., & Ferreira, T. F. (2020). Effectiveness of digital technologies to support nursing care: A systematic review. *Revista Latino-Americana de Enfermagem*, 28, e3347. <https://doi.org/10.1590/1518-8345.3575.3347>
- Barlas, Ö. (2023). *E-sağlık okuryazarlığının akılcı ilaç kullanımı üzerine etkisinde dijital okuryazarlığın aracılık rolü: Bozüyük Devlet Hastanesi örneği* (Yüksek lisans tezi).
- Başaran, A. (2016). *Sağlık hizmetleri kullanıcılarının hastanelerle ilgili kurumsal imaj algılarını etkileyen faktörler üzerine bir araştırma* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bati, A. H., Mandıraçoğlu, A., Govsa, F., & Çam, O. (2018). Health anxiety and cyberchondria among Ege University health science students. *Nurse Education Today*, 71, 169–173. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2018.09.029>
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu. (2022). *Bilgi teknolojileri*. <https://www.btk.gov.tr/bilgiteknolojileri>
- Bodur, G. (2020). Internet of things (IoT) in healthcare: Are we ready for the future? *Arc Health Science Research*, 7(1), 75–81.
- Booth, T., Ainscow, M., & Dyson, A. (2021). *Inclusive education and school improvement*. Routledge.
- Can, P. (2016). Hizmet kalitesinin SERVQUAL ölçeği ile ölçülmesi: Uşak Üniversitesi Merkez Kütüphanesi üzerine bir araştırma. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 63–83.
- Castells, M. (2000). *The rise of the network society* (2nd ed.). Blackwell Publishers.
- Chuang, H.-H., Thompson, A., & Schmidt, D. (2003). Issues and barriers to advanced faculty use of technology. In C. Crawford, N. Davis, J. Price, R. Weber, & D. Willis (Eds.), *Proceedings of SITE 2003 – Society for Information Technology & Teacher Education International Conference* (pp. 3449–3452). Association for the Advancement of Computing in Education.
- Churchill, N. (2016). *Digital storytelling as a means of supporting digital literacy learning in an upper primary school English language classroom* (Doctoral dissertation). Curtin University.
- Çakıroğlu, E. (2016). Görsel okuryazarlığın gelişiminde temel tasarım eğitiminin önemi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(44), 897–901.
- Çark, Ö. (2020). İşletmelerin dijital dönüşüm sürecinde “nesnelerin interneti” teknolojisinin etkisi. *Turkish Studies – Economy*, 15(3), 1247–1266.
- Çetin, B., & Eroğlu, N. (2020). Hemşirelik bakımında teknolojinin yeri ve inovasyon. *Acta Medica Nicomedia*, 3(3), 120–126.

Çiçek, R., & Doğan, İ. C. (2009). Müşteri memnuniyetinin artırılmasında hizmet kalitesinin ölçülmesine yönelik bir araştırma: Niğde ili uygulaması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 199–217.

Çubukçu, A., & Bayzan, Ş. (2013). Türkiye’de dijital vatandaşlık algısı ve bu algıyı internetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımı ile artırma yöntemleri. *Ortadoğu ve Afrika Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5, 148–173.

Dalgıç, A. (2013). *Hizmet sektöründe hizmet kalitesinin ölçümü ve hizmet kalitesini etkileyen faktörler: Antalya’da hizmet kalitesi ölçümüne yönelik bir uygulama* (Yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Değirmencioğlu, G. (2016). Dijitalleşme çağında gazeteciliğin geleceği ve inovasyon haberciliği. *TRT Akademi*, 1(2), 590–606.

Demir, E., Çüm, S., & Kışla, T. (2023). *Dijital okuryazarlık ve eğitim teknolojileri*. Pegem Akademi.

Direkçi, D. B., Akbulut, A. G., & Şimşek, A. G. (2019). Türkçe dersi öğretim programı ve ortaokul Türkçe ders kitaplarının dijital okuryazarlık becerileri bağlamında incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(16), 797–813.

Diviani, N., van den Putte, B., Meppelink, C. S., & van Weert, J. C. (2016). Exploring the role of health literacy in the evaluation of online health information: Insights from a mixed-methods study. *Patient Education and Counseling*, 99(6), 1017–1025.

Duran, E., & Özen, N. E. (2018). Türkçe derslerinde dijital okuryazarlık. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(2), 31–46.

Erbil, D. G., & Kuzu, A. (2019). The importance of digital literacy education in the digital age. *Journal of Human Sciences*, 16(1), 862–872.

Erbil, D., & Hazer, O. (2021). *Eğitimde teknoloji entegrasyonu*. Nobel Akademik Yayıncılık.

Ergün, M., et al. (2019). *Eğitim bilimlerine giriş*. Pegem Akademi.

Eşkin Bacaksız, F., Yılmaz, M., Ezizi, K., & Alan, H. (2020). Sağlık hizmetlerinde robotları yönetmek. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 7(3), 458–465.

Franke, G. R., et al. (2019). *Research methods in education*. Springer.

Güllü, K., Erciş, A., Ünal, S., & Yapraklı, Ş. (2008). *Pazarlama ilkeleri*. Beta Yayınları.

Günay, D. (2017). Teknoloji nedir? Felsefi bir yaklaşım. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(1), 163–166.

Güneş, P. D. (2013). Görsel okuma eğitimi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 1–17.

Günüç, S., Odabaşı, H. F., & Kuzu, A. (2013). 21. yüzyıl öğrenci özelliklerinin öğretmen adayları tarafından tanımlanması: Bir Twitter uygulaması. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(4), 436–455.

Hai, T. N., Van, Q. N., & Thi Tuyet, M. N. (2021). Digital transformation: Opportunities and challenges for leaders in the emerging countries in response to Covid-19 pandemic. *Emerging Science Journal*, 5, 21–36.

Hamutoğlu, N. B., Güngören, Ö. C., Uyanık, G. K., & Erdoğan, D. G. (2017). Dijital okuryazarlık ölçeği: Türkçe'ye uyarlama çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(1), 408–429.

Heizer, J., & Render, B. (2011). *Operations management* (Flexible version). Pearson Higher Education.

Hussey, P., & Kennedy, A. M. (2021). The future of nursing informatics in a digitally-enabled world. In *The future of nursing informatics in a digitally-enabled world* (pp. 395–417). Springer.

Hussey, T., et al. (2021). *The idea of the university*. Routledge.

İrge, N. T. (2018). Dijital liderlik. In *International Congress on Business and Marketing* (pp. 21–27).

İşman, A. (2011). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* (1. baskı). Pegem Akademi.

Karaağaç, M., & Samancıoğlu Bağlama, S. (2020). Dijital hastane sistemlerinin hemşirelerin zihinsel iş yükü ve tıbbi eğilimlerine etkisi. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 7(2), 215–226.

Karaduman, Ç. C. (2019). *İlköğretim kurumlarına yönelik hazırlanan dijital eğitim materyallerinin arayüz tasarımlarında etkileşim sorunlarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Kavuncubaşı, Ş. (2000). *Hastane ve sağlık kurumları yönetimi*. Siyasal Kitabevi.

Kemp, J., Zhang, T., Inglis, F., Wiljer, D., Sockalingam, S., Crawford, A., & Strudwick, G. (2020). Delivery of compassionate mental health care in a digital technology-driven age: Scoping review. *Journal of Medical Internet Research*, 22(3), e16263. <https://doi.org/10.2196/16263>

Khan, B. H. (Ed.). (2015). *Managing e-learning strategies: Design, delivery, implementation, and evaluation*. IGI Global.

Kıyıcı, B. F., & Kıyıcı, M. (2007). Bilim, teknoloji ve okuryazarlık. *Türkiye Online Eğitim Teknolojileri Dergisi*, 6(2), 47–51.

Koltay, T. (2011). The media and the literacies: Media literacy, information literacy, digital literacy. *Media, Culture & Society*, 33(2), 211–221. <https://doi.org/10.1177/0163443710393382>.

Kotler, P., & Armstrong, G. (2010). *Principles of marketing* (13th ed.). Pearson.

Kurudayıoğlu, M., & Tüzel, S. (2010). 21. yüzyıl okuryazarlık türleri, değişen metin algısı ve Türkçe eğitimi. *TÜBAR*, 28, 283–298.

Kütmeç, G., & Uzun, Ş. (2021). Hemşirelerin teknolojiye ilişkin tutumları ve etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(1), 157–163. <https://doi.org/10.31067/acusaglik.86915>

List, A. (2019). Defining digital literacy development: An examination of preservice teachers' beliefs. *Computers & Education*, 138, 146–158. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2019.04.006>

Lynch, W. (2017). What is digital literacy? *The Tech Edvocate*. <https://www.thetechedvocate.org/what-is-digital-literacy/>

Maden, S., Maden, A., & Banaz, E. (2018). Ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitaplarının dijital okuryazarlık bağlamında değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(55), 685–698.

Martin, A. (2005). DigEuLit – A European framework for digital literacy: A progress report. *Journal of eLiteracy*, 2, 130–136.

Martin, A. (2006). Literacies for the digital age. *Information Society*, 22(3), 151–160.

McBride, K., & Tietze, S. (2018). *Digital literacy and the workplace*. Palgrave Macmillan.

Merrill, M. D. (2015). *First principles of instruction*. Educational Technology Publications.

Mete, G. (2020). Okuryazarlık türleri ve 2023 eğitim vizyonu belgesi. *Kesit Akademi Dergisi*, 22, 109–120.

Midilli, Ö. (2011). *Hizmet sektöründe müşteri memnuniyetinin pazarlamaya etkisi* (Yüksek lisans tezi). Kadir Has Üniversitesi.

Nart, S. (2019). Kamu kurumlarının DNA'sı dijital dönüşüme hazır mı? Meritokrasi perspektifinden bir değerlendirme. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(4), 2834–2851.

Ng, W. (2012). Can we teach digital natives digital literacy? *Computers & Education*, 59(3), 1065–1078.

Odabaşı, A. (2010). *Müşteri ilişkileri yönetimi* (8. baskı).

Onursoy, S. (2018). Üniversite gençliğinin dijital okuryazarlık düzeyleri: Anadolu Üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 989–1013.

Ormanlı, O. (2012). *Eğitimde yeni yaklaşımlar*. Anı Yayıncılık.

Oxford Learner's Dictionaries. (2025). Literacy. Oxford University Press. <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/literacy>

Önal, İ. (2010). Tarihsel değişim sürecinde yaşam boyu öğrenme ve okuryazarlık: Türkiye deneyimi. *Bilgi Dünyası*, 11(1), 101–121.

Özerbaş, D. D., & Kuralbayeva, D. D. (2018). Türkiye ve Kazakistan öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi. *MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 16–25.

Öztürk, Y. (2020). *Dijital okuryazarlık hakkında lise öğrencilerinin kendilerine ve anne babalarına yönelik görüşleri: Kırıkkale ili örneği* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Park, H., Chon, Y., Lee, J., Kim, J., & Kim, S. (2011). eHealth literacy among college students: A systematic review with implications for eHealth education. *Journal of Medical Internet Research*, 13(4), e102. <https://doi.org/10.2196/jmir.1703>

Pepito, J. A., & Locsin, R. (2018). Can nurses remain relevant in a technologically advanced future? *International Journal of Nursing Sciences*, 6, 106–110. <https://doi.org/10.1016/j.ijnss.2018.01.002>

Pletneva, N., & Wilson, E. V. (2021). Digital health literacy in caregivers of individuals with dementia: Pilot testing of caregiver-focused eHealth literacy scale. *Journal of Medical Internet Research*, 23(1), e24637. <https://doi.org/10.2196/24637>

Polat, C., & Odabaş, H. (2008). Bilgi toplumunda yaşam boyu öğrenmenin anahtarı. *Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Antalya.

Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9(5), 1–6.

Rantala, J. (2010). Learning and teaching literacy. *Finnish Educational Review*.

Rantala, L., & Suoranta, J. (2008). Digital literacies: Concepts, policies and practices. In C. Lanshear & M. Knobel (Eds.), *Digital literacy policies in the EU: Inclusive partnership as the final stage of governmentality?* (pp. 91–117). Peter Lang.

Reddy, P., Sharma, B., & Chaudhary, K. (2022). Digital literacy: A review in the South Pacific. *Journal of Computing in Higher Education*, 34, 83–108. <https://doi.org/10.1007/s12528-021-09280-4>

Rose, L., & Dugger, W. (2003). *What Americans think about technology*. International Technology Education Association.

Saadatzai, M. N., et al. (2020). Digital competence in education. *Education and Information Technologies*.

Seçginli, S., Erdoğan, S., & Monsen, K. (2014). Attitudes of health professionals towards electronic health recording in primary health care settings: A questionnaire survey. *Informatics for Health and Social Care*, 39(1), 15–32. <https://doi.org/10.3109/17538157.2013.826536>

Sevgen, S. (2015). *Sağlık hizmetleri talep tahmini: Adana ili hastane uygulaması* (Yüksek lisans tezi). Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Skiba, D. J. (2015). Digital literacy in nursing education. *Nursing Education Perspectives*.

Sørensen, K., Van den Broucke, S., Fullam, J., Doyle, G., Pelikan, J., Slonska, Z., & Brand, H. (2012). Health literacy and public health: A systematic review and integration of definitions and models. *BMC Public Health*, 12, 80. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-12-80>

Spengler, S. (2004). *Educators' perceptions of a 21st century digital literacy framework* (Doctoral dissertation). Walden University College of Education.

Starcevic, V., Berle, D., & Arnáez, S. (2020). Recent insights into cyberchondria. *Current Psychiatry Reports*, 22(11), 56. <https://doi.org/10.1007/s11920-020-01179-8>

Stellefson, M., Paige, S. R., Tennant, B., Alber, J. M., Chaney, B. H., Chaney, D., & Grossman, S. (2017). Reliability and validity of the telephone-based eHealth literacy scale among older adults: Cross-sectional survey. *Journal of Medical Internet Research*, 19(3), e93. <https://doi.org/10.2196/jmir.6717>

Sucu, M. (2021). Çalışanların dijitalleşme faaliyetlerine uyumu ve örgüt iklimi arasındaki ilişkiyi tespit etmeye yönelik bir araştırma. *Journal of International Social Research*, 14(77), 1458–1473.

Sunal, G. (2016). Sanal gerçeklik ve dijital sinemanın olanakları. *İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 1(2), 294–309.

Şendir, M., Şimşekoğlu, N., Kaya, A., & Sümer, K. (2019). Geleceğin teknolojisinde hemşirelik. *SBÜ Hemşirelik Dergisi*, 1(3), 209–214.

Şenol, V. (2006). *Kayseri il merkezinde sağlık hizmetleri kullanımı ve algılanan sağlık ile ilişkisi* (Doktora tezi). Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.

Şenyuva, E. (2019). *Sağlık eğitiminde dijital okuryazarlık*. Akademisyen Kitabevi.

Talan, T. (2022). *Eğitimde dijital dönüşüm*. Pegem Akademi.

Tatminingsih, S. (2022). Implementation of digital literacy in Indonesia early childhood education. *International Journal of Emerging Issues in Early Childhood Education*, 4(1), 12–22.

Taymaz, E. (2012). *Dijital teknolojiler ve ekonomik büyüme*. TÜSİAD.

Tengilimoğlu, D., Işık, O., & Akbolat, M. (2012). *Sağlık işletmeleri yönetimi* (5th ed.). Nobel Yayın Dağıtım.

Terry, J., Davies, A., Williams, C., et al. (2019). Improving the digital literacy competence of nursing and midwifery students: A qualitative study of the experiences of NICE student champions. *Nurse Education in Practice*, 34, 192–198. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2018.12.002>.

Tihinen, M., & Kääriäinen, J. (2016). *The industrial internet in Finland: On route to success?* VTT, VTT Technology.

Topaktaş, S. (2021). *Dijitalleşme sürecinde bilgi ve bilgiyi kullanma biçimleri: Kuşaklar arası bir kıyaslama* (Yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kastamonu.

Tubaishat, A., & Habiballah, L. (2021). The role of digital literacy in healthcare. *Journal of Healthcare Communications*, 6(1), 1–7. <https://doi.org/10.4172/2472-1654.1000129>

Tuna, G., & Ulu, M. O. (2016). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi: İşletme bölümü öğrencileri üzerine bir araştırma. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, Özel Sayı, 128–141.

Türk Dil Kurumu. (2021). *Türkçe sözlük*. TDK.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. (2015). *Finansal okuryazarlık raporu*. TCMB Yayınları.

Uğurluoğlu, Ö., & Çelik, Y. (2005). *Sağlık yönetimi*. Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

UNESCO. (2018). Literacy. <https://www.unesco.org/en/literacy>

UNESCO. (2025, April 18). Healthy literacy. <https://en.unesco.org/themes/literacy>

Ventres, W., & Frankel, R. (2022). Digital technologies and the evolving roles of health care professionals. *JMIR Nursing*, 5(1), e37631. <https://doi.org/10.2196/37631>

World Health Organization. (2022). *Digital health strategy 2020–2025*. WHO.

Yayla, O. T. (2015). Dijitalleşme çağında eşitsizlik ve ayrımcılık. *Liberal Düşünce Dergisi*, (79), 43–53.

Yen, T. F., et al. (2022). Technology acceptance and digital literacy. *Computers in Human Behavior*.

Yerebakan, M. (2000). *Özel hastaneler araştırması: Mevcut durum, sorunlar ve çözüm önerileri*. İTO Yayınları.

Yıldırım, A. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, M., & Tiraki, Z. (2016). Sağlık okuryazarlığı nedir? Nasıl ölçülür? *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(4), 142–147.

Yılmaz, T. (2020). Öğrenme ve öğretimde dijitalleşme ve web araçları. In M. A. Özerbaş (Ed.), *Öğretim teknolojileri* (pp. 181–214). Pegem Akademi.

Yılmaz, Y. (2021). Dijital ekonomiye geçiş süreci, ölçümü ve dijitalleşme-verimlilik ilişkisi. *İstanbul İktisat Dergisi*, 71(1), 283–316.

Yücel, G., & Adiloğlu, B. (2019). Dijitalleşme, yapay zeka ve muhasebe beklentileri. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (17), 47.

Zheng, H., Sin, S. C. J., Kim, H. K., & Theng, Y.-L. (2021). Cyberchondria: A systematic review. *Internet Research*, 32(2), 677–698. <https://doi.org/10.1108/INTR-03-2020-0148>

EKLER

EK-1: Hemşire Tanıtım Formu

Hemşire Tanıtım Formu

- 1- Yaşınız: () 20-30 () 31-40 () 41-50 () 51-60 () 60 ve üzeri
- 2- Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
- 3- Medeni Durumunuz: () Evli () Bekar
- 4- Eğitim Durumunuz: () Lise () Önlisans () Lisans () Lisansüstü
- 5- Meslekte Çalışma Süreniz: () 0-5 yıl () 6-10 yıl () 16-20 yıl () 21 yıl ve üzeri
- 6- Çalıştığınız kurum türü: () Devlet Hastanesi () Özel Hastane () Üniversite Hastanesi () Diğer
- 7- Görev Yaptığınız Birim:.....
- 8- Teknoloji kullanım sıklığınız: () Hiç () Nadiren () Bazen () Sıklıkla () Çok sık
- 9- Sağlıkta yeni teknolojik gelişmeleri takip etme sıklığınız nedir? () Hiç () Nadiren () Bazen () Sıklıkla () Çok sık
- 10- Dijital teknoloji kullanımı ile ilgili eğitim aldınız mı? () Evet () Hayır
- 11- Dijital teknoloji kullanımı ile ilgili ek bir eğitime ihtiyacınız olduğunu düşünüyor musunuz? () Evet () Hayır
- 12- Sağlıkta dijital teknoloji kullanımına karşı tutumunuz nasıl? () Olumlu () Tarafsız () Olumsuz

EK-2: Teknoloji Etkileşimine Yakınlık Ölçeği

Başlamadan önce lütfen açıklamayı dikkatlice okuyunuz.

Bu ölçekte, teknik sistemlerle etkileşiminize ilişkin dokuz madde bulunmaktadır. “Teknolojik sistem” ifadesi mobil uygulamalar ve diğer yazılım uygulamalarının yanı sıra tüm dijital cihazları (cep telefonu, bilgisayar, televizyon, araç navigasyon cihazı vb.) kapsayan bir kavram olarak kullanılmıştır.

Lütfen aşağıdaki ifadelere ne derece katılıp katılmadığınızı Belirtiniz.	Hiç Katılmıyorum					Tamamen Katılıyorum
	1	2	3	4	5	
1. Teknolojik sistemlerle detaylı bir şekilde uğraşmayı severim.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Yeni teknolojik sistemlerin işlevlerini denemeyi severim.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Teknolojik sistemlerle genellikle zorunlu olduğum için ilgilenirim.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Yeni bir teknolojik sistemle karşılaştığımda onu yoğun bir şekilde denerim.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Yeni bir teknolojik sistemi tanımak için zaman harcamaktan keyif alırım.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. Bir teknolojik sistemin çalışıyor olması benim için yeterlidir; neden ve nasıl çalıştığıyla ilgilenmem.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Bir teknolojik sistemin tam olarak nasıl çalıştığını anlamaya çalışırım.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Bir teknolojik sistemin temel işlevlerini bilmek benim için yeterlidir.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. Bir teknolojik sistemin sunduğu tüm imkânlardan yararlanmaya çalışırım.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Uygulayıcılar İçin Yönerge:

- Ölçeğin açıklama kısmının katılımcılar tarafından okunduğundan emin olunuz.
- Ölçekte dokuz madde bulunmaktadır ve maddeler “1= Hiç katılmıyorum” ifadesinden “6=Tamamen katılıyorum” ifadesine doğru sıralı yanıt kategorilerinden oluşmaktadır.
- Ölçekte yer alan 3., 6. ve 8. maddeler ters maddelerdir. Bu maddeler kodlanırken yanıt kategorileri ters çevirilerek yeniden kodlanmalıdır. (6=1, 5=2, 4=3, 3=4, 2=5, 1=6)
- Ölçekte yer alan dokuz maddeye verilen yanıtlar toplanarak toplam puan elde edilir.

EK-3: Dijital Okuryazarlık Ölçeği

DİJİTAL OKURYAZARLIK ÖLÇEĞİ(Ek-2)	Faktör	Kesinlikle Katılmıyorum	Kararsızım	Kesinlikle Katılıyorum		
1. Öğrenme sürecinde Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmak hoşuma gider.	Tutum	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak daha iyi öğrenirim.	Tutum	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmak öğrenmeyi daha ilgi çekici hale getirir.	Tutum	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak öğrenmek beni daha motive eder.	Tutum	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak öğrenmek öz-yönetimli ve bağımsız olmamı sağlar.	Tutum	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Öğrenme sürecinde mobil teknolojileri (Cep telefonları, PDAs, İpadler, akıllı telefonlar..vb) kullanım potansiyelim yüksektir.	Tutum	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Öğretmenlerim ders anlatırken bilgi ve iletişim teknolojilerini daha çok kullanmalıdır.	Tutum	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Karşılaştığım teknik problemleri nasıl çözeceğimi bilirim.	Teknik	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Yeni teknolojilerin kullanımını kolaylıkla öğrenebilirim.	Teknik	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Önemli olduğunu düşündüğüm yeni teknolojilere ayak uydurabilirim.	Teknik	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Birçok farklı teknoloji hakkında bilgim var.	Teknik	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12. Öğrenmede ve yeni şeyler oluşturmada (Sunumlar, dijital hikayeler, wikiler, bloglar gb) bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmak için gerekli olan teknik becerilere sahibim.	Teknik	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13. Bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerim iyidir.	Teknik	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

14. İnternette bilgi elde etmeye yönelik araştırma ve değerlendirme becerilerime güvenirim.	Bilişsel	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15. İnternet tabanlı aktivitelerle ilgili konuları (Örn; siber güvenlik, eser hırsızlığı, araştırma konuları vb) bilirim.	Bilişsel	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16. Öğrenme etkinliklerim için arkadaşlarımdan sıklıkla İnternet aracılığıyla (Skype, Face ve Bloglar vb) yardım alırım.	Sosyal-Duygusal	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17. Bilgi ve iletişim teknolojileri proje çalışmalarında ve diğer öğrenme etkinliklerinde arkadaşlarım ile daha iyi işbirliği içinde çalışmamı sağlar.	Sosyal-Duygusal	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)